GEMEENTE Stadskanaal

CONCEPT

Nota Onderhoud Openbare Ruimte 2023-2026

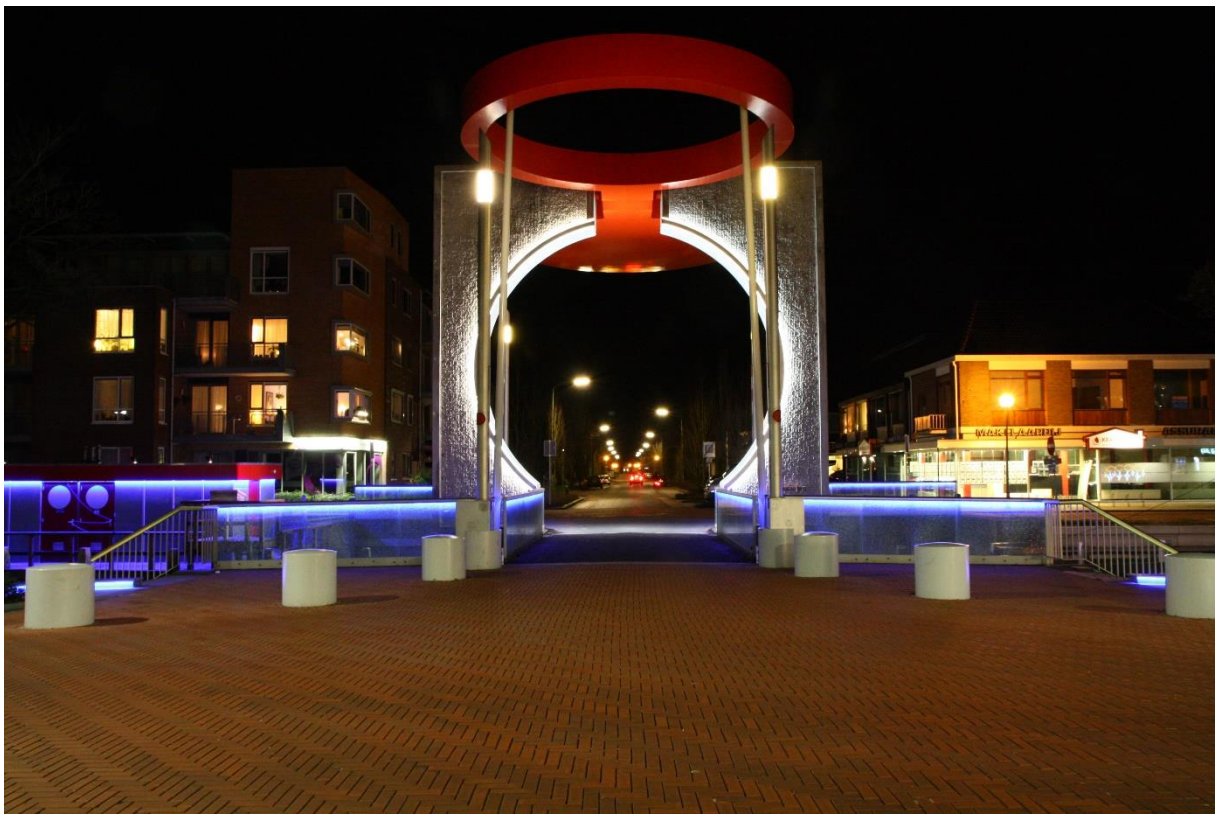

Colofon
Gemeente Stadskanaal
Raadhuisplein 1
9501 SZ Stadskanaal

Voorwoord 4
Samenvatting 5
1. Inleiding 6
1.1. Achtergrond 6
1.2. Doel van de nota 6
1.3. Beleidsthema's en juridische kaders 7
1.4. Het BBV en de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen 7
2. Evaluatie (Kader)nota Kwaliteit Openbare Ruimte 2018-2021 10
3. Ambitieniveaus 12
3.1 Kadernota Financieel Perspectief 2023-2033 12
3.2. Beheerniveaus 12
3.3. Ambitieniveau 13
3.4. Betrokkenheid van de inwoner(s) 13
4. Kapitaalgoederen 14
4.1 Wegen 17
4.2 Riolering en Water 20
4.3 Groen 23
4.4 Gebouwen 26
4.5 Civiele kunstwerken/beschoeiingen 28
4.6 Openbare verlichting 30
4.7 Speelplaatsen 33
Bijlage 1 Beleidskaders en richtlijnen 35
Bijlage 2 Nadere uitwerking kapitaalgoederen 39
1. Wegen 39
2. Riolering en water 40
3. Groen 42
4. Gebouwen 44
5. Civiele kunstwerken/beschoeiingen 45
6. Openbare verlichting 46
7. Speelplaatsen 48
Bijlage 3 Beheerproces 50
Beheerproces 50
Beheerplannen 50
Beheer 50
Basisregistratie Grootschalige Topografie 51
Planningsinstrument 51

Voorwoord

De nota Onderhoud Openbare Ruimte 2023-2026 is een overkoepelend beleidskader voor de openbare ruimte in onze gemeente, gericht op het zoeken naar een balans tussen gebruik, inrichting en onderhoud van de openbare ruimte. Door uiteenlopende oorzaken zoals ombuigingen staat de kwaliteit van de openbare ruimte, al jaren, onder druk. Het onderhoud vindt al jaren plaats op basis van beeldkwaliteit en drie kwaliteitsniveaus volgens de kwaliteitsniveaus van de Kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018 van de CROW[1].

De nota Onderhoud Openbare Ruimte 2023-2026 (hierna nota) geeft inzicht in de kaders voor inrichting van het onderhoud, het areaal en de kwaliteit van de kapitaalgoederen en (meerjarig) financiële middelen. Achtereenvolgens komen aan bod:

- In hoofdstuk 1 staan de achtergrond en doel van de nota, de beleidsthema's, hoe de nota zich verhoudt tot andere plannen en een verwijzing naar de juridische kaders.
- In hoofdstuk 2 wordt aan de hand van onder andere FIXI-meldingen, schouwen en inspecties de vorige (Kader)nota Kwaliteit Openbare Ruimte 2018-2021 geëvalueerd. Ook wordt informatie verstrekt hoe de extra beschikbaar gestelde middelen zijn besteed.
- Hoofdstuk 3 gaat in op de relatie van de kapitaalgoederen met de budgetten in de begroting en de meerjarenraming.
- In hoofdstuk 4 komen de bestuurlijke uitgangspunten van raad en college, een uiteenzetting van de verschillende beheerniveaus en het ambitieniveau voor de komende vier jaar aan de orde.
- Hoofdstuk 5 gaat in op de uitgangspunten en de financiële middelen van de kapitaalgoederen.

[1] CROW: Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, weg- en waterbouw en de Verkeerstechniek

Samenvatting

Kapitaalgoederen in de openbare ruimte
Goed beheer en onderhoud van deze kapitaalgoederen is essentieel. De gemeente Stadskanaal heeft een groot vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de openbare ruimte zoals wegen, riolering, groen en gebouwen. Deze kapitaalgoederen zijn van groot belang voor de leefbaarheid, wonen en werken. Beheer en onderhoud is ook noodzakelijk vanuit de zorgplicht voor de veiligheid van de gebruikers en vanuit de financiële verantwoordingsplicht van de gemeente die volgt uit het BBV[2].

Verplichting van de nota Onderhoud Openbare Ruimte 2023-2026
Het college biedt de raad eens in de vier jaar een nota onderhoud openbare ruimte aan. De raad stelt de nota vast. De nota biedt inzicht en grip op het beheer van de kapitaalgoederen. De nota geeft inzicht in de financiële middelen die nodig zijn om de kapitaalgoederen op het door de raad vastgestelde of wettelijk verplichte kwaliteitsniveau te houden. De nota geeft inzicht in de verwachte uitgaven voor de eerstvolgende vier jaar (2023-2026) en maken we per kapitaalgoed, zoals benoemd in artikel 10 Onderhoud openbare ruimte van de Financiële verordening gemeente Stadskanaal 2016 in ieder geval inzichtelijk

a. Het kader voor de inrichting van het onderhoud: De kaders worden verwoord in diverse beleidsplannen. Deze plannen zijn voor diverse kapitaalgoederen opgesteld.
b. Het beoogde onderhoudsniveau: De gemeente werkt op regiebasis. Dat betekent dat het onderhoud vooral op contractbasis wordt uitgevoerd. Op basis van de arealen worden in de onderhoudsbestekken aangegeven welke prestatie geleverd dient te worden.
c. de normkostensystematiek: De arealen worden bijgehouden in het beheersysteem. In dit beheersysteem zijn normkosten opgenomen. Op basis van deze normkosten wordt bepaald welk budget nodig zou zijn. Op basis van de vastgestelde onderhoudsniveaus wordt het daadwerkelijk benodigd budget doorgerekend.
d. Het meerjarig budgettair beslag: Voor de diverse kapitaalgoederen wordt meerjarig budget via de P&C-cyclus opgevoerd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen regulier onderhoudsbudget, projectmatig (groot) onderhoud en vervangingsinvesteringen.

In deze nota ligt de focus op de zeven kapitaalgoederen met een hoge vervangingswaarde. Deze zijn: wegen, riolering en water, groen, gebouwen, civiele kunstwerken en beschoeiingen, openbare verlichting en speelplaatsen.

Analyse van de verschillende kapitaalgoederen levert de volgende inzichten op:

- De kapitaalgoederen zijn redelijk goed in beeld;
- Voornamelijk wet- en regelgeving zijn richtinggevend voor het kwaliteitsniveau;
- Investeren is onvermijdelijk en de investeringsbehoefte voor een aantal civiele kunstwerken neemt toe.

In bijlage 2 wordt per kapitaalgoed de huidige werkwijze met betrekking tot het beheer en onderhoud beschreven.

De uitgaven worden gespiegeld aan de beschikbare middelen. Op basis hiervan geeft de nota inzicht over de wijze van financiering van het beheer en onderhoud en dient als basis voor het opstellen van de paragraaf ‘Onderhoud kapitaalgoederen’ in de begroting en de jaarrekening.

[2] Besluit Begroting en Verantwoording Gemeenten en Provincies (BBV)

1. Inleiding

1.1. Achtergrond

Artikel 212 van de gemeentewet verplicht de gemeente een verordening op te stellen over de uitgangspunten van het financiële beleid. In onze gemeente is deze geactualiseerde verordening op 19 december 2016 vastgesteld. Artikel 10 van de verordening geeft aan dat het college ten minste eens in de vier jaar een nota Onderhoud openbare ruimte aan de raad zal aanbieden. De nota geeft inzicht in de verwachte uitgaven voor de eerstvolgende vier jaar (2023-2026) en behandelt voor kapitaalgoederen zoals wegen, riolering, water, openbaar groen, civiele kunstwerken en gemeentelijke gebouwen, in ieder geval:

a. het kader voor de inrichting van het onderhoud;
b. het beoogde onderhoudsniveau;
c. de normkostensystematiek;
d. het meerjarig budgettair beslag.

Deze nota is de geactualiseerde versie van de (Kader)nota Kwaliteit Openbare Ruimte 2018-2021 waarin de beleidsuitgangspunten voor de kwaliteit en de te hanteren kwaliteitsniveaus van de openbare ruimte nagenoeg ongewijzigd zijn.

Het onderhoud en beheer van de kapitaalgoederen (wegen, riolering en water, groen, gebouwen, civiele kunstwerken/beschoeiingen, openbare verlichting en speelplaatsen) zijn belangrijke taken van de gemeente, omdat de kapitaalgoederen deel uitmaken van de openbare ruimte. Ze hebben een directe invloed op het woon-, leef- en werkklimaat van de inwoners en ondernemers.

Het onderhoud van de kapitaalgoederen vraagt structureel veel geld. Al vele jaren beheren we de kapitaalgoederen en zijn er de nodige instrumenten, zoals beheersystemen beschikbaar om de beheertaak te ondersteunen en om goede financiële ramingen te maken. De beheersystemen hebben als doel het beheer zo effectief en efficiënt mogelijk in te richten. Dat betekent: de juiste maatregel op de juiste plaats en op het juiste moment en ook nog tegen de laagst mogelijke kosten. Effectief en efficiënt beheren lukt alleen als er voldoende financiële middelen beschikbaar zijn. Vaak knelt het op dat punt. De middelen zijn altijd beperkt waardoor de kapitaalgoederen moeten concurreren met andere beleidsvelden. Het blijft belangrijk om daarbij de juiste afweging te maken. Hele concrete vragen die moeten worden beantwoord bij het maken van beleid over de kapitaalgoederen zijn: wat zijn de consequenties als we minder onderhoud doen dan nodig is?

1.2. Doel van de nota

Het doel van de nota kan als volgt worden geformuleerd:

- Het inzichtelijk maken van de kaders, onderhoudsniveaus en de ingezette financiële middelen voor de gemeenteraad.
- Het vastleggen van de beheerniveaus in verschillende delen van de gemeente Stadskanaal die we kunnen realiseren binnen de beschikbare budgetten.
- Het integraal benaderen en op elkaar afstemmen van de dagelijkse praktijk en bestaand beleid.

1.3. Beleidsthema's en juridische kaders

Beleidsthema's
In het collegeprogramma "Onze toekomst is al begonnen!" presenteren wij ons als een gemeente waar het goed wonen, werken en leven is. In het collegeprogramma is een aantal ambities opgenomen dat ook raakvlakken heeft met de kapitaalgoederen in de openbare ruimte.
Genoemd zijn onder andere:

- Een verantwoordelijk en zichtbaar bestuur
- Mooi wonen
- Gezond, gelukkig en veilig
- Groen en duurzaam
- Economisch sterk en goed bereikbaar

Voor de nota betekent dit onder andere:

- Een schone en veilige woonomgeving
- Duurzame ontwikkeling van samenleving, economie en milieu
- Energieneutrale gemeente in 2050, 55% reductie in 2030
- Een goede (digitale) infrastructuur
- Het behoud van kwalitatief goede voorzieningen
- Ruimte voor innovatie, het experiment en goede initiatieven
- Stimuleren van de eigen kracht: Via het wijkgericht werken blijven we het nemen van eigen verantwoordelijkheid met betrekking tot de inrichting en het onderhoud voor de eigen leef- en woonomgeving stimuleren

In bijlage 1 vindt u een beschrijving van de belangrijkste beleidskaders.

Juridische kaders
Het kwaliteitsniveau waarop de kapitaalgoederen worden onderhouden is voornamelijk afgeleid van wetgeving en algemeen geldende richtlijnen. Voor een aantal kapitaalgoederen is beleid ontwikkeld, of wordt aan het ontwikkelen van beleid (onder andere vastgoed) gewerkt.

Voor het technisch beheer wordt aangesloten bij landelijke richtlijnen (NEN en CROW), waarbij het onderhoud gericht is op minimale inzet en kosten om de veiligheid en functionaliteit te borgen en kapitaalvernietiging te voorkomen.

In bijlage 1 vindt u een beschrijving van de belangrijkste wetten en richtlijnen.

1.4. Het BBV en de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

In het Besluit Begroting en Verantwoording Gemeenten en Provincies (BBV) wordt voorgeschreven waaraan gemeenten en provincies bij het opstellen van de begroting en het jaarverslag moeten voldoen. Artikel 12 van het BBV schrijft een paragraaf onderhoud kapitaalgoederen verplicht voor. Het idee achter de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen is een helder en volledig overzicht te geven in de onderhoudskosten ten behoeve van het inzicht in de financiële positie van de gemeente. In (de toelichting op) BBV worden de volgende onderdelen voor de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen genoemd.

- Wegen
- Riolering en water
- Groen
- Gebouwen

Om een volledig overzicht te krijgen zijn de volgende specifieke assets aan de paragraaf toegevoegd.

- Civiele kunstwerken/Beschoeiingen
- Openbare verlichting
- Speelplaatsen

In de begroting respectievelijk het jaarverslag moet voor de raad van de diverse kapitaalgoederen de volgende informatie beschikbaar zijn:

- Het beleidskader
- De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties
- De vertaling van de financiële consequenties in begroting/jaarverslag

In de begroting worden per onderdeel de stand van zaken en de beleidsvoornemens duidelijk gemaakt. In het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over realisatie van de beleidsvoornemens.

<u>Wat zegt het BBV over het financieren van onderhoud en vervanging?</u>
Voor de opzet en inhoud van de begroting en jaarrekening gelden wettelijke eisen. Deze zijn vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
Het BBV is sinds 2017 gewijzigd. Op grond van deze wijziging dienen alle voorzieningen in de openbare ruimte te worden geactiveerd en gedurende de levensduur te worden afgeschreven. Voor de kapitaallasten van deze investering (rente en aflossing) dient dekking te worden gevonden binnen de exploitatiebegroting.

Het BBV kent een paar belangrijke bepalingen voor het financieren en uitvoeren van onderhoud aan kapitaalgoederen:

<u>Levensduur verlengende maatregelen en vervangingen moeten worden geactiveerd</u>
Kapitaalgoederen in de openbare ruimte vallen onder de Materiële Vaste Activa. Het BBV geeft richtlijnen omtrent de waardering hiervan:

- Economisch nut: Materiële vaste activa hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn (er een markt voor is) en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Dit genereren van middelen gebeurt of kan gebeuren middels het vragen van rechten of heffingen (Riolen en Begraafplaatsen). Investeringen met economische nut moeten worden geactiveerd.
- Maatschappelijk nut: Materiële vaste activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut dragen niet bij aan het genereren van middelen, maar vervullen wel duidelijk een publieke taak. Het betreft investeringen in bijvoorbeeld wegen, water en groenvoorzieningen. Met ingang van 2017 zijn gemeenten verplicht de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut te activeren.

Artikel 35 en 59 van het BBV schrijven voor dat zowel de investeringen met economisch nut als de investeringen met maatschappelijk nut worden geactiveerd en in de balans onder vaste activa afzonderlijk worden opgenomen. Samengevat betekent dit:

- Beheer, klein onderhoud en “(niet levensduur verlengend) groot onderhoud” mag niet geactiveerd worden.
- Levensduur verlengende maatregelen en vervangingen moeten wel worden geactiveerd.

<u>Achterstallig onderhoud moet binnen een redelijke termijn worden hersteld</u>
Onderhoud dat niet op tijd is uitgevoerd, waardoor een onderhoudsrichtlijn is overschreden en niet (meer) wordt voldaan aan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau, wordt aangemerkt als achterstallig onderhoud. Achterstallig onderhoud vanwege niet tijdige uitvoering van

onderhoud kan leiden tot schade (hogere herstelkosten = kapitaalvernietiging) en/of onveilige situaties.

Achterstallig onderhoud waarmee onveilige situaties worden gecreëerd en waarbij sprake is van kapitaalvernietiging, is onaanvaardbaar en dient zo spoedig mogelijk doch uiterlijk binnen een redelijke termijn hersteld te worden. In geval van achterstallig onderhoud, waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties, wordt er op basis van artikel 44 lid 1a BBV een voorziening gevormd.

Achterstallig onderhoud kan ook worden verholpen door het gehele investeringsgoed (versneld) te vervangen. In dat geval hoeft geen voorziening voor achterstallig onderhoud te worden getroffen. In de praktijk komt dit voor bij de investeringsgoederen in de openbare ruimte, zoals bruggen, kademuren e.d. De eventuele restantboekwaarde dient bij de vervanging dan direct volledig te worden afgeboekt.

2. Evaluatie (Kader)nota Kwaliteit Openbare Ruimte 2018-2021

In dit hoofdstuk wordt kort geëvalueerd wat er in de periode 2018-2021 is bereikt/gerealiseerd. Hierbij worden de (extra) beschikbaar gestelde middelen, de fixi-meldingen, de weginspecties van 2019 en 2021 en de schouwresultaten behandeld.

2.1. Bestede extra middelen

In de periode 2018-2021 zijn extra middelen door de raad beschikbaar gesteld. Dit betrof:
Wegen: € 200.000,00 is gebruikt voor repareren van beschadigingen ten gevolge van wortelopdruk. Daarnaast is het grootschalige vervangingswaarde voor de openbare verlichting uitgevoerd, waardoor momenteel 85% van het areaal is verled en een aanzienlijke besparing is behaald in het energieverbruik
Groen: € 1,2 miljoen voor het verbeteren van het groen in het project groenrenovatie dat in 2022 is afgerond. Daarnaast zijn voor de structurele bestrijding van de Eikenprocessierups (EPR) en de aanwezigheid van invasieve exoten extra middelen beschikbaar gesteld.
Beschoeiing: vanaf 2019 tot en met 2022 is groot onderhoud uitgevoerd aan de beschoeiing in het Stadskanaal waarbij enkele kilometers slechte beschoeiing in het geheel is vervangen.

2.2. Registratie meldingen (FIXI)

Meldingen die inwoners of andere betrokkenen hebben gedaan, zijn de afgelopen vier jaren geregistreerd. In onderstaand overzicht is per kapitaalgoed het aantal meldingen weergegeven. De meldingen per kapitaalgoed kunnen niet verder worden gerubriceerd, waardoor een gedetailleerde analyse van de meldingen lastig is.

Meldingen	Groen	Wegen	Riolering	OVL	Kunstwerk	Gebouwen	Speelplaatsen
2018	1.230	516	203	830	27	36	19
2019	1.425	539	320	581	33	60	20
2020	1.634	585	288	608	40	40	45
2021	1.643	567	427	663	31	37	24
Gemiddeld	1.483	552	310	671	33	43	27

Aan de hand van het aantal en de inhoud van de meldingen wordt beoordeeld in hoeverre het uitgevoerde onderhoud invloed heeft op de beleving van de kwaliteit en de netheid van de openbare ruimte. Hierbij gaat het vooral om groen en wegen.

2.3. Weginspecties

Op basis van weginspecties wordt de onderhoudstoestand vastgelegd in het beheerprogramma. De laatste twee inspecties hebben plaatsgevonden in 2019 en 2021. In onderstaande tabellen zijn middels de drie kwaliteitsniveaus goed/voldoende, matig en slecht het kwaliteitsniveau van de elementenverharding en asfaltverharding opgegeven.

Elementenverharding	Goed/voldoende	Matig	Slecht
2019	77,69%	17,87%	4,44%
2021	72,83%	19,53%	7,64%
Verschil in procentpunt	-4,86	+1,66	+3,2

Tabel Vergelijking elementenverharding weginspectie 2019 en 2021

Asfaltverharding	Goed/voldoende	Matig	Slecht
2019	81,54%	7,56%	10,90%
2021	82,63%	10,12%	7,25%
Verschil in procentpunt	+1,09	+2,56	-3,65

Tabel Vergelijking asfaltverharding weginspectie 2019 en 2021

2.4. Schouwen

Het schouwen vindt twee maal per jaar plaats op vastgestelde punten in de wijk of het dorp. De schouw wordt uitgevoerd door een onafhankelijk deskundige. De uitkomsten van de schouw worden verwerkt in een totaaloverzicht per wijk/dorp (rapportage). Aandachtspunten worden vermeld, besproken met de verantwoordelijke aannemer en opgepakt in een herstelronde.

Centrum

Uit de resultaten van de schouwen die in de periode 2018 t/m 2021 hebben plaatsgevonden kan worden opgemaakt dat in het centrum van Stadskanaal de ambitie van A60% B40% niet is gehaald. Het resultaat van de laatste schouw was A55% B45%. Dit werd voornamelijk veroorzaakt door:

- De mindere vitaliteit van de beplanting
- Onkruid op verharding
- Overgroei beplanting langs gras en verharding
- Zwerfafval

Woonwijken

Door het uitvoeren van een groot renovatieproject is in de woonwijken de ambitie van B60% C40% gehaald. Na de grootschalige renovatie van de groenperken in de afgelopen jaren zien we in de laatste schouwen dat de beeldkwaliteit zelfs beter is dan B60% C40%. Dit percentage ligt bij de laatste schouw op circa B70% C30%.

2.5. Conclusie

Schouw

Het beeld dat naar voren komt uit bovenstaande tabellen ligt in lijn met het beleid uit de vorige (kader)nota Kwaliteit Openbare Ruimte 2018-2021. Alleen de meldingen groen zijn gestegen, maar we gaan er vanuit dat dit stabiel blijft als het effect van de groenrenovatie zichtbaar wordt. Het aantal meldingen ten aanzien van storingen Openbare Verlichting is gedaald na uitvoering van het vervangingsproject. Van de overige kapitaalgoederen blijft het aantal meldingen relatief constant.

Weginspecties

Het vasthouden aan het uitgangspunt om ontsluitingswegen (veelal asfaltverharding) via beleidsthema duurzaamheid (preventief onderhoud) te onderhouden en erftoegangswegen (veelal elementenverharding) via beleidsthema veiligheid (curatief onderhoud) te onderhouden, leidt tot een stabiele en iets positief oordeel bij asfaltverharding en een licht negatief oordeel bij de elementenverharding.

3. Ambitieniveaus

3.1 Kadernota Financieel Perspectief 2023-2033
In februari 2023 heeft de raad de Kadernota Financieel Perspectief 2023-2033 vastgesteld.

De noodzakelijke investeringen voor de periode 2023-2026 op basis van bestaand beleid en beleidsverplichtingen zijn in de kadernota genoemd. Een aantal in de kadernota opgenomen investeringen heeft betrekking op de kapitaalgoederen zoals beschreven in deze nota.

3.2. Beheerniveaus
Een goede openbare ruimte zorgt ervoor dat mensen zich snel, veilig en comfortabel kunnen verplaatsen van de ene plek naar de andere. Daarnaast is de openbare ruimte een ontmoetingsplaats voor allerlei sociale en economische activiteiten. De beleving van de openbare ruimte is heel sterk afhankelijk van de kwaliteit van de openbare ruimte. Om juiste beleidskeuzes te kunnen maken, werken we beeldgericht. Beeldgericht werken stelt ons in staat om vraaggericht te werken voor inwoners en bestuur. Daarom werken we met kwaliteitshandboeken, beeldbestekken en wijkschouwen. Kenmerkend voor deze instrumenten is het gebruik van beelden en meetmethoden om de kwaliteit van de openbare ruimte te meten en te beschrijven. Sturen met beelden krijgt hierbij de voorkeur boven sturen op budgetten en frequenties. Met behulp van herkenbare beelden en prestatie-eisen zijn belanghebbenden binnen en buiten de organisatie beter te informeren over de doelstellingen en de resultaten van de verschillende beheermaatregelen.

De “Kwaliteitscatalogus openbare ruimte” is een landelijke standaard voor onderhoudsniveaus van de openbare ruimte en beschrijft onderhoudsniveaus voor alle objecten in de openbare ruimte. Per object gelden een of meer kwaliteitscriteria. Voor elk kwaliteitscriterium is een schaalbalk samengesteld waarmee met foto’s, beschrijvingen en prestatie-eisen het onderhoudsniveau meetbaar is gemaakt. De kwaliteitscatalogus geeft een visueel beeld van de kwaliteit en geen technisch beeld van de kwaliteit (een technische installatie van een brug of de fundering van een weg bijvoorbeeld).

Het gewenste beheerniveau drukken we uit in het gewenste resultaat. Dit is het kwaliteitsbeeld dat we nastreven en dit kent vijf kwaliteitsniveaus (Zeer hoog A+, hoog A, basis B, Laag C en Zeer laag D).

Vanwege de technische aanduiding is in de recent vastgestelde groenvisie gekozen voor een omschrijving per kwaliteitsniveau die het niveau typeert en is een omslag gemaakt naar de kwaliteitsniveaus: Accent (A), Basis (B) en Bescheiden beheer (C). Het vastgestelde onderhoudsniveau blijft gelijk, maar door wijziging van beheertypen kan toch gestuurd worden in de functie van groenobjecten.

Accentbeheer (A)
Voor het gemeentelijke groen wordt een kwaliteitsniveau gehanteerd welke hoger ligt dan het huidige niveau. Het resultaat is een meer verzorgd beeld en er zal gemiddeld vaker een onderhoudsronde plaatsvinden. Om dit scenario te kunnen realiseren is het noodzakelijk een deel van het groenareaal te renoveren. Als het groen versleten is, is extra onderhoud onvoldoende om het gewenste beeld te realiseren.

Basisbeheer (B)
Voor het gemeentelijke groen wordt een basis kwaliteitsniveau gehanteerd. Dit geeft een acceptabel en redelijk verzorgd beeld, duurzame instandhouding kan worden gewaarborgd.

Bescheiden beheer (C)
Voor het gemeentelijke groen wordt een kwaliteitsniveau gehanteerd dat lager ligt dan het basisniveau. De beeldkwaliteit is minder en kan dalen tot een niveau waarin de voorzieningen balanceren op het grensvlak van wel of geen duurzame instandhouding. Als bij een sober beheer de minimale kwaliteit onvoldoende bewaakt wordt, zal dit leiden tot kapitaalsvernietiging. Zo zal onkruidgroei dermate sterk toenemen tot de eigenlijke, wenselijke beplanting afsterft door gebrek aan licht en voedingsstoffen. Om dit scenario te kunnen realiseren zal een deel van het areaal omgevormd moeten worden, denk hierbij aan heesters, vaste planten en een- of meerjarigen.

3.3. Ambitieniveau

In onderstaande tabel zijn voor de verschillende functies van de openbare ruimte (wegen en groen) de ambitieniveaus weergegeven. De beeldkwaliteit waar in de vorige (kader)nota over wordt gesproken houdt een aantal klassen aan van A+ naar D. Voor groen willen wij deze handhaven. Voor wegen maken wij de verandering naar goed/voldoende, matig en onvoldoende.

Voor de nieuwe systematiek is gekozen omdat beeldkwaliteit een minder volledig beeld geeft van de daadwerkelijke staat van een verharding. Een mooie oppervlak kan een centimeter dieper wel in slechte staat zijn. In de nieuw voorgestelde beoordelingswijze op basis van de CROW-inspectie 146 (Handboek globale visuele inspectie) kunnen meer aspecten dan alleen beeld worden meegenomen. Beeldkwaliteit blijft onderdeel van de beoordeling, maar wordt nu meegenomen in een groter geheel.

Ambitieniveau Kwaliteit Wegen 2023-2026	Goed/voldoende	Matig
Elementenverharding	70%	30%
Asfaltverharding	80%	20%
Ambitieniveau Kwaliteit Groen 2023-2026	**Technische staat**	**Netheid**
Centrum gebied[3], Julianapark	A60% B40%	A60% B40%
Woonwijken en parken	B60% C40%	B60% C40%

3.4. Betrokkenheid van de inwoner(s)

Het onderhoud van de openbare ruimte heeft vaak de aandacht van de inwoners. De kwaliteit van de openbare ruimte heeft immers grote invloed op de manier waarop de inwoner zijn woon- en leefomgeving ervaart. Een plezierige woon- en leefomgeving voor de inwoners draagt bij aan het gevoel van welbevinden.

Sinds eind 2022 hebben we in onze gemeente wijkwethouders. De wijkwethouder is het bestuurlijk aanspreekpunt voor de dorps- en wijkraden en gaat regelmatig met ze in gesprek om te horen wat er speelt. Dit zal dan ook regelmatig kunnen gaan om onderwerpen die spelen in de openbare ruimte. Ook zijn de wijkwethouders aanwezig bij relevante gebeurtenissen in hun dorpen en wijken. De wijkwethouder werkt nauw samen met de gemeentelijke dorps- en wijkcoördinatoren en is verbonden met het wijkgericht werken.

We streven naar vitale wijken en dorpen. Daarvoor is een schoon, heel en veilige woonomgeving nodig. Om dit te bereiken ondersteunen we inwoners in hun zelforganisatie, zelfsturing en het nemen van verantwoordelijkheid voor hun eigen leefgebied (buurt, wijk, dorp). Indien inwoners dat wensen kan in overleg binnen de wijk differentiatie in onderhoudsniveaus worden toegepast mits dit past binnen het beschikbare onderhoudsbudget van de betreffende wijk. Het integrale beheersysteem is hierbij een handig instrument dat de consequenties van andere ambitiekeuzes zichtbaar kan maken. Inwoners zullen ook worden gestimuleerd om door middel van zelfwerkzaamheden een hoger onderhoudsniveau te realiseren.

[3] Centrumgebied Stadskanaal of Musselkanaal

4. Kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen heeft de gemeente nodig om diensten en goederen aan haar inwoners te leveren. Grote zaken die vaak veel waarde hebben en meerdere jaren meegaan. Het onderscheid in kapitaalgoederen biedt een goed raamwerk voor de beschrijving van de gewenste kwaliteit van de openbare ruimte omdat er per kapitaalgoed verschillen zijn in functie, beeld en betrokkenheid. In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten en de financiële middelen van de volgende kapitaalgoederen besproken:

4.1. Wegen
4.2. Riolering en water
4.3. Groen
4.4. Gebouwen
4.5. Civiele kunstwerken/Beschoeiingen
4.6. Openbare verlichting
4.7. Speelplaatsen

Hoofdtaken van beheer:

- instandhouding;
- functionele aanpassing;
- regulering van het gebruik.

Naast deze taken zijn er diverse algemene (ondersteunende) beheertaken, zoals bijvoorbeeld het maken van beheerplannen en beleidsplannen, interactie met de inwoners en gebruikers van de openbare ruimte (middels participatie), registratie van meldingen en het monitoren van de kwaliteit van de openbare ruimte door inspecties en metingen.

Samenhang hoofdtaken
De drie hoofdtaken van beheer hangen met elkaar samen. Zo zal onvoldoende handhaving (regulering gebruik) ten aanzien van bijvoorbeeld zwerfvuil een grotere inspanning van de gemeente vragen om de buitenruimte weer schoon te maken (instandhouding). Ter ondersteuning van het schoonhouden kunnen er bijvoorbeeld afvalbakken worden bijgeplaatst (functionele aanpassing).

Focus op instandhouding
Van de drie genoemde beheertaken krijgt instandhouding veelal de meeste aandacht. Zoals in voorgaande hoofdstukken is genoemd is de instandhouding van de openbare ruimte een wettelijke plicht. Hierna volgt een toelichting op onderstaande begrippen die betrekking hebben op de instandhouding:

- Instandhoudingsniveau
- Regulier onderhoud
- Groot (projectmatig) onderhoud
- Vervanging
- Achterstallig onderhoud

Instandhoudingsniveau
De kwaliteit van de openbare ruimte is van meerdere factoren afhankelijk. Eén van deze factoren is het niveau waarop de fysieke objecten in de openbare ruimte in stand worden gehouden, ofwel het instandhoudingsniveau. Dit instandhoudingsniveau is van invloed op de instandhoudingskosten. In algemene zin geldt: hoe hoger het na te streven niveau, hoe hoger de kosten. Het instandhoudingsniveau is sterk afhankelijk van de functie die de openbare ruimte vervult. Voor wegen wordt als uitgangspunt het Handboek Openbare Ruimte gemeente Stadskanaal gehanteerd.

Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar functionele eenheden in de gemeente, zoals bijvoorbeeld woonwijken, bedrijventerreinen, winkelcentra en het hoofdwegennet.

Regulier onderhoud
Elk object in de openbare ruimte heeft een bepaalde technische levensduur. Onderhoud bestaat uit maatregelen die ervoor zorgen dat het object tijdens de levensduur blijft functioneren en dat de verwachte technische levensduur daadwerkelijk wordt gehaald. Onderhoud bestaat uit een grote diversiteit aan grootschalige en kleinschalige maatregelen. Onderhoud wordt als regulier aangemerkt als het door de jaren heen ongeveer een gelijke budgetbehoefte vraagt (afgezien van indexering, areaaluitbreiding e.d.). Dit gaat in het algemeen om dagelijks en klein onderhoud (verhelpen van kleinschalige schades en storingen) of onderhoudsmaatregelen die een vaste frequentie kennen, zoals bijvoorbeeld het maaien van gazons. Regulier onderhoud is dus in sterke mate routinematig van karakter en curatief van aard.

Groot (projectmatig) onderhoud niet van invloed op levensduur
Er wordt gesproken van groot onderhoud als de budgetbehoefte door de jaren heen flinke schommelingen vertoont. Dit zijn veelal grootschalige laagfrequente onderhoudsmaatregelen, die niet worden genomen op basis van een vaste cyclus/frequentie maar op basis van de actuele onderhoudstoestand (inspecties/metingen). Groot onderhoud heeft vaak een projectmatig karakter en is preventief van aard.

Vervanging
Als het einde van de technische levensduur is bereikt (het object functioneert niet meer of het kost onevenredig veel onderhoudsinspanning om het nog te laten functioneren) en er is nog steeds behoefte aan het betreffende object, dan moet het worden vervangen. Vervanging van een object is dus het verwijderen van het oude object en het terugbrengen van een vergelijkbaar nieuw object met dezelfde functionaliteit. Zo zullen bijvoorbeeld de meeste verkeersborden na 10 tot 15 jaar vervangen moeten worden, maar een weg of riolering kan wel 40 of 60 jaar meegaan. Stadskanaal heeft een aantal wijken waar de verharding 40 tot 60 jaar oud is en daarmee aan het einde van de technische levensduur. Dit wil niet zeggen dat die direct moet worden vervangen, maar het vraagt wel extra aandacht de komende jaren.

In een aantal gevallen wordt deze technische levensduur overigens uiteindelijk niet bereikt, omdat het einde van de functionele levensduur zich eerder aandient. Dan is een functionele aanpassing aan de orde. Dit is bijvoorbeeld het geval als een straat of buurt wordt gerenoveerd (herstructurering). De beschikbaarheid van voldoende middelen voor vervanging is cruciaal. Onderhoud en vervanging zijn in de praktijk namelijk communicerende vaten. Indien vervanging (dringend) moet plaatsvinden en er onvoldoende geld is voor vervanging, gaat dit gepaard met een aanslag op het onderhoudsbudget dat daar niet op berekend is. Gevolg op de lange duur is dan toch dat de kwaliteit achteruit gaat.

Afhankelijk van het betreffende object kan de financiële omvang van vervanging grote verschillen per jaar vertonen. Zo zal de financiële omvang van de vervanging van civiele kunstwerken jaarlijks sterk kunnen verschillen. De vervanging van bijvoorbeeld verkeersborden zal daarentegen door de jaren heen een gelijkmatig kostenniveau vertonen door de relatief grote aantallen, kortere levensduur en lage vervangingskosten.

Achterstallig onderhoud
Als het instandhoudingsniveau van objecten in de praktijk lager is dan het streefniveau, dan is er sprake van achterstallig onderhoud. Dit kan leiden tot één of meer van de volgende consequenties:

- De functionaliteit van de objecten neemt af;
- Objecten kunnen niet meer veilig worden gebruikt;
- Objecten doen afbreuk aan de beeldkwaliteit van de openbare ruimte;
- Objecten geven aanleiding tot verloedering;
- Kapitaalvernietiging.

In de volgende paragrafen zijn per kapitaalgoed de volgende zaken beschreven:

- Beschrijving van het huidige areaal
- Normen en ambitie
- Benodigde financiële middelen
- Beschikbare financiële middelen
- Conclusie

In bijlage 2 wordt per kapitaalgoed nader ingegaan op de arealen, de huidige werkwijze met betrekking tot het beheer en onderhoud en is aanvullende info opgenomen gericht op de uitvoering.

4.1 Wegen

[Werkzaamheden Atlantislaan]

Deze paragraaf geeft inzicht in de huidige stand van zaken met betrekking tot instandhouding van de asfalt wegen, de wegen met een elementenverharding waaronder de voetpaden en puin- en zandwegen.

4.1.1. Areaal

Voor een goed beheer van de openbare ruimte is het essentieel dat er actuele gegevens zijn over het te beheren areaal. Een overzicht van het totaal te onderhouden areaal openbare verhardingen in onze gemeente is opgenomen in bijlage 2.

4.1.2. Normen/ambitie

Naast de genoemde wet- en regelgeving worden er door andere instanties ook regels opgesteld. Deze regels moeten worden beschouwd als richtlijnen, die overigens juridisch wel als richtinggevend gehanteerd worden voor de wijze waarop de wegbeheerder moet handelen. De belangrijkste instantie die richtlijnen voor het wegbeheer opstelt is de CROW

De normen bestaan uit meetbare criteria met duidelijke omschrijvingen en illustratieve beelden, in de vorm van zogenaamde kwaliteitsniveaus (zie tabel 4.1.1). Met deze legenda kan de gemeente het gewenste kwaliteitsniveau van de openbare ruimte vastleggen.

Het toetsingsmodel werkt met schadebeelden (L) licht, (M) matig 1 en (E) ernstig. Deze schadebeelden komen overeen met de schaalverdeling goed/voldoende, matig en slecht in de tabel in de weginspectie paragraaf 2.3.

A+	Geen schade
A	Lichte schade, maar de waarschuwingsgrens is nog niet overschreden
B	Matige schade, waarschuwingsgrens is overschreden: binnen vijf jaar is groot onderhoud nodig, of er is klein onderhoud nodig
C	Ernstige schade, richtlijn is overschreden: binnen twee jaar is groot onderhoud nodig
D	Richtlijn is met meer dan één klasse overschreden: er is direct groot onderhoud nodig.

Tabel 4.1.1 Kwaliteitsniveaus van het CROW

De CROW-richtlijnen zijn de basis van verantwoord wegbeheer. Het is niet toegestaan de richtlijn minder streng te maken. Wel is het toegestaan om strengere richtlijnen en waarschuwingsgrenzen te hanteren.

Elementen

In de nota Onderhoud Openbare Ruimte 2023-2026 is ervoor gekozen om elementenverhardingen (veelal de erftoegangswegen) het beleidsthema veiligheid mee te geven. Vanuit de technische levensduur van elementenverhardingen is het niet nodig om alles in één keer te vervangen. Dit kan over een langere periode uitgesmeerd. Dit leidt wel tot een vermindering in het kwaliteitsniveau en meer kosten in het reguliere onderhoud. Vanuit het integraal werken wordt gekeken om tegelijk groot onderhoud aan de elementenverharding uit te voeren in straten waar vanuit het kapitaalgoed riolering werkzaamheden moeten worden uitgevoerd (bijvoorbeeld het afkoppelen van hemelwater).

Asfalt

Om de beeldkwaliteit op asfaltwegen te halen werd in de afgelopen jaren veel gebruik gemaakt van oppervlakbehandelingen, ook wel slijtlagen genoemd. Deze slijtlagen verhogen de beeldkwaliteit en zijn relatief goedkoop per m2. Daardoor kon met het beschikbare budget meer areaal worden aangepakt. Dit heeft echter ook een nadeel. Een oppervlakbehandeling heeft een kortere levensduur van 5 tot 7 jaar. Een nieuwe asfaltlaag heeft een levensduur van 15 tot 20 jaar.

Vanuit het beleidsthema duurzaamheid is de inzet om in de periode 2023-2026 meer gebruik te maken van deklaagvernieuwing. Dit betekent wel dat er minder m2 asfalt aangepakt kunnen worden t.o.v. de oppervlakbehandelingen, maar het areaal wordt kwalitatief gezien beter.

4.1.3. Benodigde financiële middelen

Als het onderhoud op alle wegen wordt uitgevoerd op basis van beleidsthema duurzaamheid dan is, volgens de resultaten van de meest recente weginspectie, voor het groot onderhoud van verhardingen een budget nodig van € 1.900.500,00 per jaar. Hier komt nog circa € 70.000,00 per jaar bij voor het onderhoud aan onverharde wegen en paden.

Zoals eerder gesteld is vanuit de vorige (kader)nota al uitgegaan van beleidsthema duurzaamheid bij ontsluitingswegen en beleidsthema veiligheid bij erftoegangswegen. Bij het doorzetten van dit beleid komt hier een bedrag uit van circa € 1.100.000,00 per jaar. Omdat het vanuit technische restlevensduur gezien niet noodzakelijk is om alles in één keer te vervangen kan de vervanging over een langere termijn van bijvoorbeeld 15 jaar uitgesmeerd worden.

Voor het reguliere onderhoud is het budget geraamd op circa € 800.000,00. Deze raming is gebaseerd op basis van ervaringen uit het verleden en op het aantal ontvangen meldingen over wegen.

Investeringen

In de Kadernota Financieel Perspectief 2023-2033 zijn verschillende projecten opgenomen. Dit betreft verschillende projecten inzake kruispunten: Badstraat/Kruisstraat, Eerste Exloërmond en twee kruispunten Navolaan. De totale investering bedraagt € 1.500.000,00.

Verschillende fietspaden in de gemeente zijn slecht door opdrukkende boomwortels. De komende jaren is een meer ingrijpende aanpak nodig, waarbij het fietspad Handelsstraat/Poststraat het belangrijkste is en geheel moet worden aangepakt. Hiervoor wordt een bedrag van € 1.500.000,00 geraamd. Verspreid over de rest van het tracé langs het Stadskanaal zijn delen zeer slecht. Hiervoor is een bedrag van € 450.000,00 nodig. Totaal wordt voor het groot onderhoud aan de fietspaden een bedrag van € 1.950.000,00 geraamd.

4.1.4. Beschikbare financiële middelen

De middelen van het onderhoud zijn structureel opgenomen in de begroting. Jaarlijks wordt de raming verhoogd met het prijsindexcijfer en de areaaluitbreiding. Het totale budget voor het reguliere onderhoud en groot onderhoud bedraagt € 1.686.912,00 en is als volgt opgebouwd. Onder regulier onderhoud valt tevens het budget voor het vegen van verhardingen.

Beschikbare middelen Begroting 2023

	Regulier Onderhoud	Groot Onderhoud
Wegbeheer	€ 37.800	
Wegen Bibeko	€ 550.732	€ 489.091
Wijkontsluitingswegen	€ 49.101	€ 97.485
Wegen Bubeko	€ 117.808	€ 267.540
Puin- en zandwegen	€ 75.735	
Recreatieve fietspaden	€ 1.620	
Totaal afgerond:	**€ 832.796**	**€ 854.116**

4.1.5. Conclusie

Wanneer het gemiddelde benodigde jaarlijkse bedrag voor groot onderhoud wordt vergeleken met het beschikbare budget is de conclusie, dat het beschikbare budget voor groot onderhoud lager is dan het benodigde budget. Binnen de beschikbare budgetten kan, o.a. door integraal te werken, het groot onderhoud aan wegverhardingen deels worden uitgevoerd. Waar groot onderhoud is te doen wordt aan de hand van prioritering binnen beleidsthema's, wegtypen en geografische ligging bepaald. De prioritering leidt ertoe dat wegvakken (bijvoorbeeld elementenverharding) over de planperiodegrenzen heen worden geschoven.

De verkeersintensiteiten en belasting op erftoegangswegen zijn minder dan bij ontsluitingswegen. Het is daarom verantwoord om de ontsluitingswegen op basis van beleidsthema duurzaamheid te onderhouden en de erftoegangswegen op basis van beleidsthema veiligheid. De vervanging van elementenverharding kan over de planjaren heen worden verschoven. Maatregelen worden pas genomen als het uit oogpunt van veiligheid noodzakelijk is. Het verschuiven naar buiten de planperiode leidt tot een verlaging van het beeldkwaliteitsniveau en een verhoging van de uitgaven voor het reguliere onderhoud. Daarnaast kan onderhoud niet zonder consequenties voortdurend worden doorgeschoven. Het is dan ook de verwachting dat in de periode van de volgende nota Onderhoud Openbare Ruimte 2027-2030 er meer (uitgesteld) groot onderhoud plaats zal moeten vinden aan de verhardingen van de erftoegangswegen.

4.2 Riolering en Water

[Duiker Dwarssplitting]

Deze paragraaf geeft inzicht in de huidige stand van zaken met betrekking tot het onderhoud van riolen en gemalen en het baggeren van waterbodems.

4.2.1. Areaal
Voor een goed beheer is het essentieel dat er actuele gegevens zijn over het te beheren areaal. Op dit moment beschikken we voor vrijwel het gehele areaal over de benodigde actuele informatie in het beheersysteem. Een overzicht van het totaal te onderhouden areaal is opgenomen in bijlage 2.

4.2.2. Normen/ambitie
Het beheersysteem maakt gebruik van de normering NEN-EN 13508-2. Riolering wordt op grond van deze normering op schadebeelden geïnspecteerd. Deze schadebeelden bepalen of een riolering gerepareerd of vervangen dient te worden.

4.2.3. Benodigd budget

Riolering
Uit het beheersysteem GBI zijn voor de komende jaren de kosten gegenereerd voor het vervangen of repareren van riolering. De bedragen zijn gebaseerd op inspectiegegevens en/of ouderdom van de riolering. Het gaat totaal om ruim € 7,7 miljoen. Hiervan ligt vast dat het voor € 2 miljoen om vervangingen gaat. Voor knelpunten met een indicatieve waarde van € 5,7 miljoen moeten op basis van asset management keuzes worden gemaakt.

Vervanging riool
Delen van het rioolstelsel zijn dusdanig slecht dat deze vervangen of gerelined moeten worden. De verwachte kosten het wegwerken van de achterstand in vervangingen bedragen op dit moment € 1.990.000,00. Voor € 860.000,00 zijn al vervangingsbudgetten beschikbaar en worden

plannen uitgewerkt. Dat betekent dat voor de periode 2023-2026 nog een aanvullend vervangingsbudget van totaal € 1.130.000,00 nodig is.

Reparatie
De overige gegenereerde knelpunten in het kader van achterstallig onderhoud (indicatief € 4,29 miljoen) zijn voorlopig gedefinieerd als reparatiekosten. Het beheersysteem geeft aan dat er met bepaalde delen van het rioolstelsel iets aan de hand is. Om de goede werking van het rioolstelsel te garanderen zullen de geconstateerde schades/problemen gerepareerd, gereinigd, of ontdaan moeten worden van wortels en/of obstakels.

Basisrioleringsplan Onstwedde, Alteveer, Mussel en Vledderveen (BRP-OAMV)
Op dit moment wordt er nog gewerkt aan een basisrioleringsplan voor de kernen Onstwedde, Onstwedde, Mussel en Vledderveen. In dit BRP staan maatregelen om knelpunten in de riolering en/of het watersysteem op te lossen en te laten voldoen aan de toekomstige eisen (onder andere vanwege de klimaatverandering). De kosten van die maatregelen zijn nog niet bekend.

In onderstaande tabel zijn de geraamde bedragen voor het regulier (dagelijks) onderhoud en voor vervanging weergegeven.

Riolering	Behoefte in €			
	2023	2024	2025	2026
Dagelijks onderhoud	1.015.000	1.015.000	1.015.000	1.015.000
Maatregelen BRP OAMV	pm	pm	pm	pm

4.2.4. Beschikbaar budget
De kosten van het regulier onderhoud zijn structureel opgenomen in de begroting. Jaarlijks wordt de raming verhoogd met het prijsindexcijfer en de areaaluitbreiding. In 2023 bedraagt het budget voor het regulier onderhoud € 1.015.000,00 en voor vervanging riool de investeringskosten als volgt.

Vervanging riool
Voor de vervanging van riolen is € 1,3 miljoen opgenomen in de Kadernota Financieel Perspectief 2023-2033.

Reparatie
Of de knelpunten met een indicatieve waarde gerepareerd of mogelijk moeten worden vervangen is afhankelijk van een dieper onderzoek naar de geconstateerde schades en problemen. Een riooltraject kan dusdanig slecht zijn dat reparatie geen optie is maar dient te worden vervangen. Op basis van inspectie en het toepassen van asset management worden keuzes gemaakt. Hiervoor zal per project apart krediet worden gevraagd.

In onderstaande tabel zijn de geraamde bedragen voor het regulier (dagelijks) onderhoud en voor het groot onderhoud (vervanging) weergegeven.

Riolering	Beschikbaar/gewenst in €			
	2023	2024	2025	2026
Dagelijks onderhoud	1.015.000	1.015.000	1.015.000	1.015.000
Vervangingsinvesteringen	400.000	400.000	165.000	165.000
Maatregelen BRP OAMV	pm	pm	pm	pm

4.2.5. Conclusie

Er is een sprake van achterstand in het onderhoud van de riolering. Dit wordt als volgt aangepakt. Op basis van een beoordeling van de schadebeelden wordt bepaald of voor de gegenereerde knelpunten in het kader van achterstallig onderhoud (indicatief € 7,7 miljoen) daadwerkelijk ingrijpen noodzakelijk is en zo ja, of het reparatie of een vervanging betreft.

Het onderscheid is essentieel voor de financiële consequenties. De kosten van reparatie komen ineens ten laste van het programmaonderdeel riolering. Voor vervanging worden investeringskredieten beschikbaar gesteld waarbij de structurele lasten ten laste komen van dit programmaonderdeel. Het budget voor het dagelijks onderhoud wordt mede hierdoor bepaald. Indien de vervangingsinvesteringen zijn uitgevoerd mag worden verwacht dat de jaarlijkse kosten van onderhoud niet zullen stijgen. De kapitaal- en exploitatielasten van het programmaonderdeel riolering worden voor 100% gedekt door de opbrengst van de rioolheffing.

4.3 Groen

[gerenoveerd perkje Continentenlaan]

Deze paragraaf geeft inzicht in de huidige stand van zaken met betrekking tot het groenonderhoud.

4.3.1. Areaal

Voor een goed beheer van het groen is het essentieel dat er actuele gegevens zijn over het te beheren areaal. Op dit moment beschikken we voor vrijwel het gehele areaal over de benodigde actuele informatie in het beheersysteem GBI. Een overzicht van het totaal te onderhouden areaal groen in onze gemeente is opgenomen in bijlage 2.

4.3.2. Normen/ambitie

Sinds 2009 wordt het groenonderhoud uitgevoerd op basis van beeldkwaliteit. Om de beeldkwaliteit van de openbare ruimte te kunnen visualiseren, meten en analyseren, wordt gebruik gemaakt van de Kwaliteitscatalogus van de CROW. Voor het groenonderhoud worden de centra onderhouden op de niveaus A60% B40% en de woonwijken op de niveaus B60% C40%.

Een belangrijke werkzaamheid is de beheersing van het onkruid. Twee keer per jaar wordt het onkruid bestreden. Het is wenselijk voor de gewenste beeldkwaliteit om dit drie keer per jaar te doen.

Door te wisselen van beheertype of onderhoudsniveau kan gestuurd worden in beleving, beeldkwaliteit of kwaliteit van onderhoud. Momenteel wordt gebruik gemaakt van de CROW-beeldkwaliteitcatalogus. Het vastgestelde onderhoudsniveau blijft gelijk, maar door wijziging van beheertypen kan toch gestuurd worden in de functie van groenobjecten.

<u>Kaders boomonderhoud</u>

Bomen zijn als groenelement belangrijk. Omdat ze vaak groot zijn en inwoners naast de lusten ook lasten ervaren, worden er veel vragen gesteld over het boomonderhoud. In de groenvisie is daarom het onderdeel boombeleid opgenomen. Naast een omschrijving van de huidige situatie worden duidelijke beheer- en onderhoudskaders gegeven die te gebruiken zijn in toekomstige afwegingen. Door het toepassen van het handboek Bomen van het normeninstituut Bomen kan de aandacht voor bomen verankerd worden in de planvorming.

Extern onderzoek groen (Cyber)
Het onderzoek van Cyber naar ons groenbeheer geeft aan dat er ruimte is voor versoberings-maatregelen in met name boom- en bosbeheer. Verruiging en versobering geeft ruimte aan biodiversiteit en verduurzaamt de bebouwde omgeving, waardoor deze maatregel aansluit bij de recent vastgestelde groenvisie. Met deze maatregel wordt een besparing ingeschat van € 200.000,00.

Onderhoud openbare ruimte (FIXI-app)
Bij de invoering van FIXI is ruim ingestoken op beperkte regie en het direct doorzetten van meldingen naar de onderhoudspartijen. Zowel Cyber als Berenschot concluderen dat er in de organisatie te beperkt capaciteit ingezet wordt op regie en contractmanagement.
Met aanpassing van de capaciteit (kosten € 40.000,00) kan meer regie gevoerd worden op afhandeling van meldingen en kan het contractmanagement geoptimaliseerd worden. Hiermee kan een besparing op de onderhoudsbudgetten voor wijkbeheer van € 80.000,00 worden behaald. Per saldo ontstaat daarmee een voordeel van € 40.000,00.

4.3.3. Benodigde financiële middelen
Op basis van groenschouwen, het ambitieniveau, de inspecties en het beheerprogramma is het gemiddelde benodigde budget voor de jaren 2023-2026 voor het regulier onderhoud geraamd op € 3.952.000,00 per jaar.

Objectnaam	Regulier Onderhoud in €	Groot Onderhoud in €
Groenonderhoud bermen/bermsloten	454.000	pm
Groenonderhoud sportvelden	213.000	pm
Baanonderhoud sportvelden	336.000	pm
Groenonderhoud wijken	2.949.000	pm
Totaal	3.952.000	pm

4.3.4. Beschikbare financiële middelen
De kosten van het reguliere onderhoud zijn structureel opgenomen in de begroting. Jaarlijks wordt de raming verhoogd met het prijsindexcijfer en de areaaluitbreiding. In 2023 bedraagt het budget voor het groenonderhoud € 3.952.000,00 en is opgebouwd conform onderstaande tabel. Er is in de begroting geen vervangingsinvestering opgenomen voor het groot onderhoud.

Op basis van het versoberingsscenario van Cyber wordt het onderhoud aan de grotere groengebieden (inclusief de aanwezige bomen) versoberd. Dat betekent dat een deel van het bestand alleen beheerd wordt vanuit veiligheid en niet op groei en ontwikkeling. Dit komt neer op versobering van maximaal 30% van het bomenbestand en 50% van het areaal bosplantsoen. Er vindt dan ook geen vervanging plaats aan het einde van de levensduur, mede omdat vaste investeringen in groot onderhoud ontbreken. De kostenverlaging die hierdoor wordt behaald is ingeschat op € 150.000,00. Daarnaast zal het verder vergroten van het areaal ruig gras ten koste van het areaal gazon leiden tot een verlaging van de beheerkosten van € 50.000,00.

Objectnaam Regulier	Onderhoud in €	Groot Onderhoud in €
Groenonderhoud bermen/bermsloten	454.000	0
Groenonderhoud sportvelden	213.000	0
Baanonderhoud sportvelden	336.000	0
Groenonderhoud wijken	2.949.000	0
Totaal	3.952.000	0

Investeringen sportvelden
In de Kadernota Financieel Perspectief 2023-2033 zijn twee voetbalkunstgrasvelden en het hockeyveld opgenomen die de komende jaren voor vervanging in aanmerking komen. Dit betreft:

- Musselkanaal (VV Musselkanaal): vervanging in 2024 voor € 600.000,00.

- Stadskanaal-noord (SPW): vervanging in 2026 voor € 600.000,00.
- Hockeyveld: vervanging in 2026 voor € 350.000,00.

4.3.6. Conclusie

Het benodigde budget voor het dagelijks onderhoud komt overeen met het beschikbare budget in de begroting. Echter voldoet nog niet alle beplanting aan de kwaliteitskaders ten aanzien van de vitaliteit. Met de recente groenrenovatie is veel aangepakt, maar omdat er in het onderhoudsbudget voor groen geen structureel budget voor vervanging van groen is opgenomen, is niet alle beplanting aangepakt. Het gevolg hiervan is dat de komende jaren de vitaliteit van het groen en de beeldkwaliteit verder zullen verslechteren.

Ook door de versobering zal de vitaliteit van het groen verminderen. De acceptatie van een andere beeldkwaliteit, vooral in de grotere groengebieden biedt kansen voor natuurlijke ontwikkeling op die locaties. Verruiging kan zorgen voor verhoging van biodiversiteit en natuurwaarden.

De vermindering van vitaliteit kan op termijn leiden tot een stijging van de kosten van het regulier onderhoud.

4.4 Gebouwen

Deze paragraaf geeft inzicht in de huidige stand van zaken met betrekking tot het beheer van de gemeentelijke accommodaties.

4.4.1. Areaal

Om het juiste perspectief te krijgen, is het belangrijk aan te geven wat in deze nota wordt verstaan onder gemeentelijke accommodaties. De schoolgebouwen horen hier niet onder.
De verantwoordelijkheid voor binnen- en buitenonderhoud en interne aanpassingen van scholen zijn voor rekening van de schoolbesturen. In bijlage 2 is een overzicht van de accommodaties opgenomen.

4.4.2. Normen/ambitie

De onderhoudstoestand van een gebouw is niet gedefinieerd. Anders dan bij wegen en groen zijn er geen richtlijnen waaraan de onderhoudstoestand van een gebouw getoetst kan worden. Met behulp van het beheerprogramma voor gebouwen en de kennis en ervaring die we de afgelopen jaren hebben opgedaan met het onderhoud aan gebouwen wordt de onderhoudsbehoefte aan gebouwen bepaald.

4.4.3. Benodigde financiële middelen

Elke twee jaar wordt het beheerprogramma op basis van inspectie geactualiseerd. De laatste actualisatie heeft in 2021 plaatsgevonden. De onderhoudsbehoefte volgens het beheerprogramma voor de komende vier jaar is in onderstaande tabel weergegeven.

Onderhoudsbehoefte	2023	2024	2025	2026
Dagelijks onderhoud	90.000	90.000	90.000	90.000
Contracten en abonnementen	42.000	42.000	42.000	42.000
Preventief onderhoud	185.000	185.000	185.000	185.000
Totaal	317.000	317.000	317.000	317.000
Vervanging				
Component 1 (daken)	0	0	120.000	0
Component 2 (technisch)	75.000	20.000	13.000	17.500
Component 3 (interieur)	51.000	0	86.560	36.000
Component 4 (zonwering)	0	0	0	0
Component 5 (terreinvoorzieningen)	0	0	18.000	0

Gemiddeld bedraagt de onderhoudsbehoefte € 400.000,00 per jaar. In het kader van het “nieuwe werken” en bouwkundige activiteiten aan een aantal gemeentelijke gebouwen (gemeentehuis, theater Geert Teis) zijn extra middelen nodig. Deze zijn opgenomen in de (meer)jarenbegroting.

4.4.4. Beschikbare financiële middelen

De kosten van het dagelijks onderhoud, de contracten en het groot onderhoud zijn structureel opgenomen in de begroting. Jaarlijks wordt de raming verhoogd met een prijsindexcijfer. Het totale budget voor het dagelijks en preventief onderhoud (en contracten en abonnementen) bedraagt € 317.000,00 en is als volgt opgebouwd.

Gebouwen	Regulier Onderhoud/€	Vervangingen/€
Gebouwen (dagelijks en preventief)	275.000	144.000
Contracten en abonnementen	42.000	0
Totaal	317.000	144.000

4.4.5. Conclusie

Met het beschikbare budget zal het noodzakelijke onderhoud worden uitgevoerd en kritisch worden gekeken naar de urgentie per activiteit.
Om die reden is het project ‘Vastgoed op orde’ gestart. Op basis van de beleidsrichting kunnen vervolgkeuzes worden gemaakt. Hierbij zal ook het effect op de middelen voor regulier onderhoud over de komende jaren worden meegenomen.

4.5 Civiele kunstwerken/beschoeiingen

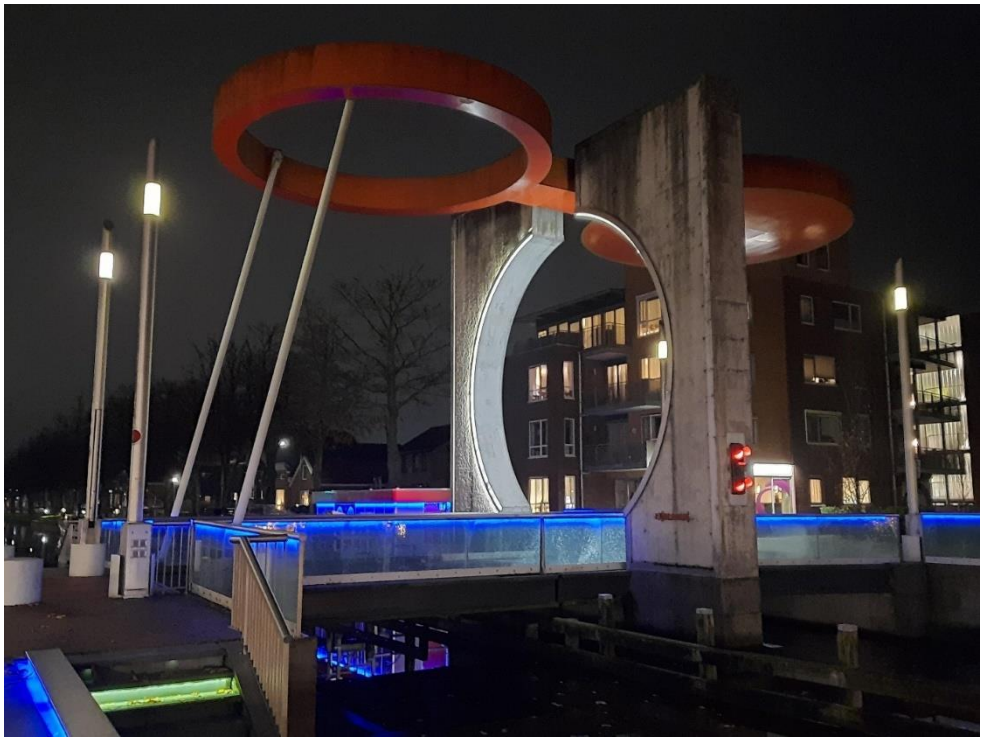

[Eurobrug]

Deze paragraaf geeft inzicht in de huidige stand van zaken met betrekking tot het beheer van de civiele kunstwerken en beschoeiingen. Te onderscheiden zijn beweegbare en vaste bruggen, damwanden en overige civiele kunstwerken en beschoeiingen. Onder vaste bruggen vallen onder andere betonbruggen en houten bruggen.

4.5.1. Areaal

Voor een goed beheer van de civiele kunstwerken is het essentieel dat er actuele gegevens zijn over het te beheren areaal. Op dit moment beschikken we voor vrijwel het gehele areaal over de benodigde actuele informatie opgenomen in het beheersysteem GBI. Het overzicht van het totaal te onderhouden areaal civiele kunstwerken in onze gemeente is opgenomen in bijlage 2.

4.5.2. Normen/ambitie

Om het vereiste inzicht te krijgen in de onderhoudsbehoefte van civiele kunstwerken maken we gebruik van:

- Handreiking VROM;
- Machinerichtlijn en CE-normen;
- Arbo richtlijnen;
- BOR kwalificatie methodiek (komt ten aanzien van de technische kwaliteit overeen met CROW toetsingsmodel).

Om het beheerplan te actualiseren vindt elke twee jaar een inspectie plaats en wordt het areaal getoetst aan de ambitie conform hoofdstuk 2 ten aanzien van de beeldkwaliteit en aan de richtlijnen en normen ten aanzien van de technische kwaliteit en veiligheid. De laatste inspectie van de civiele kunstwerken heeft in 2021 plaatsgevonden en de inspectie van de damwanden en beschoeiingen in het najaar 2022. Het streven is om binnen de looptijd van 2023-2026 alle slechte beschoeiing en damwanden te vervangen.

4.5.3. Benodigde financiële middelen

De bruggen over het Stadskanaal en de beschoeiing langs het kanaal verkeren op diverse locaties langs het kanaal in slechte staat door achterstallig onderhoud en uitgestelde vervanging. Om de technische kwaliteit op orde te krijgen zijn voor de vervanging van beschoeiingen en voor het groot onderhoud van bruggen forse investeringen nodig.

Het brugonderhoud heeft op basis van de recente inspectie in 2021 een achterstand in met name de technische installaties. Aanvullend is een Risico-Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) uitgevoerd om ook de Arbo-zaken in beeld te brengen. Het Meerjarig Onderhoudsprogramma (MJOP) wordt nog nader uitgewerkt voor de komende jaren. In ieder geval dienen de volgende bruggen onderhoud te krijgen:
- Vervanging Drouwenermondse brug € 4.700.000,00
- Vervanging Noorderdiepbrug € 1.000.000,00
- Renovatie Stationsbrug € 1.000.000,00
- Renovatie IJzeren Klap € 900.000,00

De benodigde totale investering bedraagt € 7,6 miljoen.

Met de aangevraagde middelen, circa € 2.000.000,00, uit de Kadernota Financieel Perspectief 2023-2033 verwachten we de slechte stukken (2.774 meter) aan te kunnen pakken. Voor het deel dat als matig is bestempeld met een verwachte restlevensduur van 4 tot 6 jaar zal nog circa € 5.000.000,00 nodig zijn. De raming voor het reguliere onderhoud heeft plaats gevonden op basis van ervaringen uit het verleden en op basis van uitkomsten uit het beheersysteem.

4.5.4. Beschikbare financiële middelen

De kosten van het regulier onderhoud zijn structureel opgenomen in de begroting. Jaarlijks wordt de raming verhoogd met het prijsindexcijfer en eventuele areaaluitbreiding.

Het totale budget voor het regulier onderhoud aan de houten- en beweegbare bruggen in 2023 bedraagt € 326.000,00. Het totale budget voor het regulier onderhoud aan damwanden/beschoeiingen bedraagt in 2023 € 79.460,00. Voor vervangingen aan damwanden en beschoeiingen is in de afgelopen (kader)nota periode vanaf 2019 tot en met 2022 een bedrag beschikbaar gesteld en besteed van € 2.500.000,00.

4.5.6. Conclusie

Bij bruggen en damwanden/beschoeiingen is een forse achterstand in het onderhoud/vervanging aanwezig. In de recente inspectie van de beschoeiingen/damwanden is voor de periode 2023-2027 vanwege de kwaliteit een vervangingsinvestering van € 7.000.000,00 benoemd. Dit zit grotendeels in de beschoeiing/damwanden in het Stadskanaal. Voor de slechte beschoeiing/damwanden met een restlevensduur van maximaal 2 jaar is via de Kadernota Financieel Perspectief 2023-2033 circa € 2.000.000,00 gevraagd. Dit is voor de periode 2023-2025. Voor de periode daarna staat nog een grote opgave te wachten. De nu matige beschoeiing/damwanden moeten daarna ook aangepakt worden. De vervangingsachterstand in 2027 zal naar verwachting € 5.000.000,00 bedragen. In 2026 wordt met de volgende inspectie een actuele stand opgemaakt na afronding van de vervanging van de slechte beschoeiingen in 2023-2025. De middelen voor de jaren vanaf 2027 zullen in de perspectiefnota 2025-2028 wordt verwerkt.

Het verschuiven van de vervangingsinvestering tot over de technische vervangingstermijn kan zorgen voor een verlaging van het beeld- en technische kwaliteitsniveau en een verhoging van de begroting voor reguliere onderhoud. Door het verschuiven van vervangingen over de planperiode heen is een verhoogd risico op incidenten zoals afschuiven van het talud, onder spoeling van bomen en verzakken van de weg, aanwezig.

4.6 Openbare verlichting

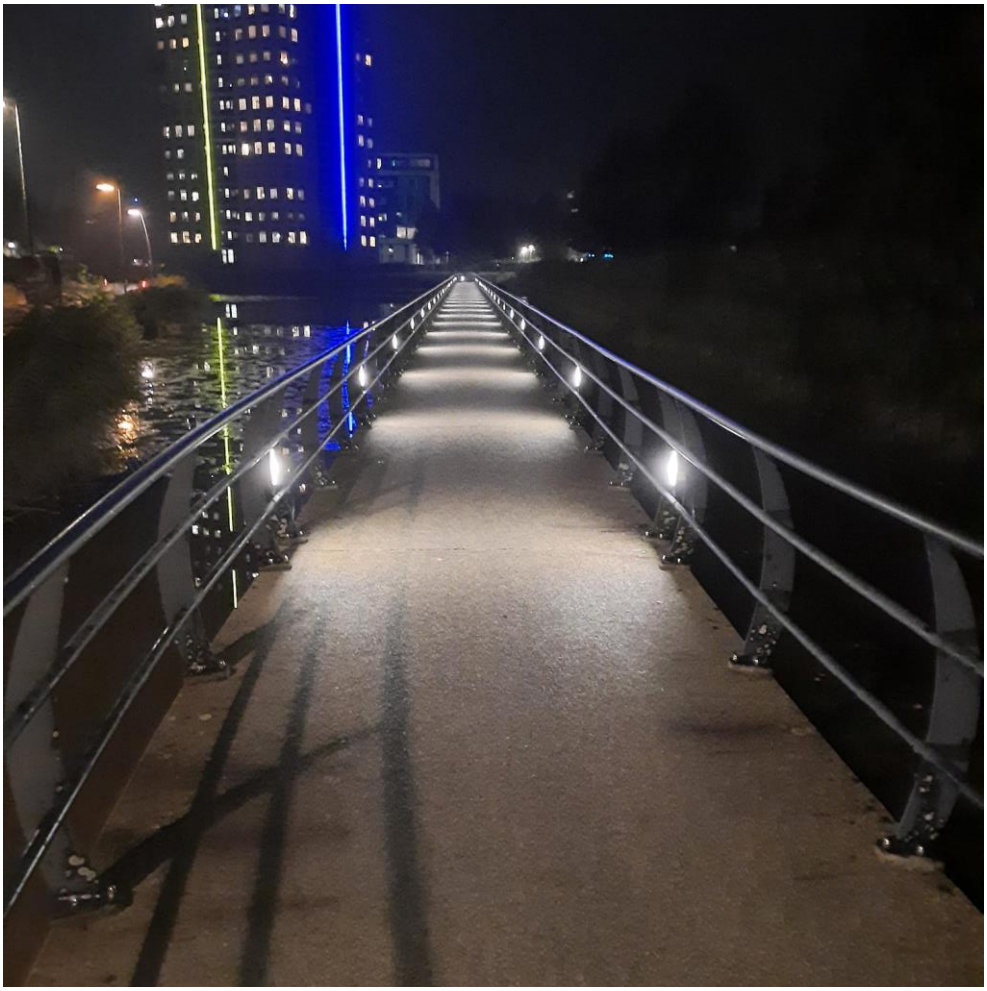

[brug Continentenlaan]

Deze paragraaf geeft inzicht in de huidige stand van zaken met betrekking tot het beheer van de openbare verlichting. De gemeente is verantwoordelijk voor het goed functioneren van de openbare verlichting.

4.6.1. Areaal

De gemeente Stadskanaal heeft een areaal van circa 9.000 lichtmasten. Hieraan hangen circa 9.100 armaturen. In bijlage 2 is per onderdeel van de openbare verlichting een verdere toelichting opgenomen.

4.6.2. Normen/ambitie

De gemiddelde levensduur van een lichtmast is 40 jaar, van een LED-armatuur is dit 25 jaar en van een conventioneel armatuur is dit 20 jaar. De gemeente Stadskanaal is als één van de voorlopers begonnen met het omschakelen van conventionele naar LED-verlichting. Inmiddels is circa 85 % van het areaal van de gemeente LED. Dit is veel ten opzichte van andere gemeenten in Nederland. Het jaar 2022 is het voor het eerst dat bij meer dan de helft van de gemeenten het areaal bestaat voor meer dan 50% LED-verlichting.
De kwaliteit van de verlichting moet passen bij de functie van de openbare ruimte. Het ontwerp van de verlichtingsinstallatie geschiedt op basis van landelijke richtlijnen van de Nederlands Stichting Voor Verlichtingskunde (NSVV).

4.6.3. Benodigde financiële middelen

Voor de is een grove berekening voor de kosten gemaakt om de vervanging van masten en armaturen in de komende jaren te bekostigen.
Bij de behandeling van de Kadernota Financieel Perspectief 2023-2033, in de raadsvergadering van 6 februari 2023, is een motie ingediend en unaniem aangenomen om de laatste 15 % van het areaal aan lichtmasten versneld te voorzien van LED-armaturen.

In tabel 4.6.1 is per jaar een overzicht gegeven van de te verwachten kosten, inclusief de versnelde vervanging.

Jaar:	Armaturen	Masten	Box in box	Totaal
2023	€ 283.500	€ 62.000+ € 65.000*	€ 45.750	€ 456.250
2024	€ 188.000	€ 89.250	0	€ 277.250
2025	€ 189.250	€ 119.000	0	€ 308.250
2026	€ 253.500	€ 114.000	0	€ 267.500
2027	€ 122.250	€ 114.000	0	€ 233.000

Tabel 4.6.1 Financiële berekening vervanging
*Dit betreft de nieuwe masten op het bedrijventerrein

Regulier onderhoud
Voortbordurend op de huidige kwaliteit van de openbare verlichting staat hieronder de te volgen beheerstrategie voor het openbare gebied:

- Het technisch in stand houden van de Openbare Verlichtingsinstallaties;
- Terugdringen energieverbruik door gebruik te maken van LED verlichting en duurzaam gebruik van milieuvriendelijke materialen;
- Vanuit natuuroverweging lichthinder in natuurgebieden/parken voorkomen;
- Zoveel mogelijk standaardiseren van mast en armatuur. Algemeen wordt gesteld dat in strijdige situaties de veiligheid prevaleert boven het energieverbruik. Milieueisen zijn uiteraard randvoorwaardelijk.

Op basis van de hierboven beschreven beheerstrategie is het benodigd budget voor regulier onderhoud 2023 – 2026 als volgt.

Regulier onderhoud in €	2023	2024	2025	2026
Remplace	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Storingen	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
Reparaties	€ 43.000	€ 43.000	€ 43.000	€ 43.000
Bestandsbeheer	€ 29.000	€ 29.000	€ 29.000	€ 29.000
Periodieke inspecties elektrotechnische installaties	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000
Totaal	€ 118.000	€ 118.000	€ 118.000	€ 118.000

Energie en netwerkkosten
De openbare verlichting in de gemeente Stadskanaal is aangesloten op de energieleverende infrastructuur, die in eigendom is bij Enexis Netbeheer. De energie kan de gemeente iedere leverancier betrekken. Ten behoeve van de levering van energie worden door de netbeheerder netwerkkosten in rekening gebracht. In onderstaande tabel de jaarlijkse energie en netwerkkosten.

Energiekosten in €	***2023***	2024	***2025***	***2026***
Energie	70.000	66.500	66.500	66.500
Netwerkkosten	60.000	60.000	60.000	60.000
Totaal	130.000	126.500	126.500	126.500

Schade en molest
Voor schade en molest is op basis van ervaringscijfers uit het verleden € 30.000,00 benodigd voor de periode 2023-2026. Hoewel het grootste deel van de schade verhaald kan worden via de veroorzaker of het waarborgfonds moet de gemeente voor de niet te verhalen schade de vervangingskosten en van elke aangereden/vernielde mast het eigen risico betalen. Wij werken samen met NODR en hebben daar met betrekking tot het verhalen van schade goede ervaringen mee.

4.6.4. Beschikbare financiële middelen
De kosten van het regulier onderhoud zijn structureel opgenomen in de begroting. Jaarlijks wordt de raming aangepast op basis van het prijsindexeringscijfer, de areaaluitbreiding, de bezuiniging op energieverbruik, onderhoud door het toepassen van energiezuinige armaturen en het beheer in het beheerpakket.

Voor groot onderhoud met de vervangingsopgave zijn middelen gevraagd via Kadernota Financieel Perspectief 2023-2033. De aangevraagde bedragen komen overeen met de benodigde bedragen zoals weergegeven in tabel 4.6.1.

4.6.5. Conclusie
Met de versnelde uitfasering van de natrium- en kwiklampen uit het areaal van de gemeente binnen het tijdvak van deze nota wordt er een verdere besparing op energie en de energiekosten bereikt.

Met de vervangingen zal het percentage LED-verlichting binnen het areaal verder stijgen naar 100%.

4.7 Speelplaatsen

[speelplaats Wilgenhage Stadskanaal]

Deze paragraaf geeft inzicht in de huidige stand van zaken met betrekking tot het beheer en onderhoud van de speelplaatsen.

4.7.1. Areaal

Er zijn 471 speelelementen verdeeld over circa 80 locaties. Een specificatie per type speeltoestel is opgenomen in bijlage 2.

4.7.2. Normen/ambitie

De speeltoestellen moeten voldoen aan het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen. En daarnaast schoon, heel en veilig zijn qua gebruik.
Inmiddels meer dan tien jaar geleden heeft de laatste herijking van het speelplaatsenbeleid plaatsgevonden. Het is wenselijk om de komende tijd weer een dergelijke herijking van de speelplaatsen te doen. Buurten en wijken wijzigen qua leeftijd van de kinderen en de wensen die kinderen en inwoners met betrekking tot de speelplaatsen hebben kunnen ook gewijzigd zijn. Vooruitlopend op een eventuele herijking van het speelplaatsenbeleid is het wenselijk om de speelplaatsen en speeltoestellen te inventarisaren. Deze kan dan dienen als basis voor het te herijken speelplaatsenbeleid.

4.7.3. Benodigde financiële middelen

Nu is er een totaalbudget benodigd van circa € 154.000,00. Dit bedrag is voldoende om aan de wettelijke verplichtingen te voldoen en incidenteel een speeltoestel te vervangen.

In onderstaande tabel zijn de benodigde budgetten weergegeven:

Speelplaatsen	Behoefte RO/€	Behoefte GO/€
Speeltoestellen	132.000	0
Beheer	0	22.000
Totaal	132.000	22.000

4.7.4. Beschikbare financiële middelen

De budgetten voor het onderhoud van speelplaatsen zijn ondergebracht in verschillende producten. In totaal is een bedrag opgenomen van € 154.000,00 voor het onderhoud van de speelplaatsen en voor vervanging van speeltoestellen op een openbare speelplaats is een bedrag van € 8.000,00 beschikbaar.

Speelplaatsen	Regulier Onderhoud/€	Groot Onderhoud/€
Speeltoestellen	154.000	8.000
Beheer	0	
Totaal	154.000	8.000

4.7.5. Conclusie

Met het huidige budget is het mogelijk om te voldoen aan de wettelijke eisen en het onderhoud op een adequaat niveau uit te voeren en incidenteel een speeltoestel te vervangen.

Bijlage 1 Beleidskaders en richtlijnen

Beleidsplannen en visie(s)
In beleidsplannen en visies worden de ambities van de gemeente uitgewerkt. Beleidsplannen en visie(s) worden door de gemeenteraad vastgesteld. Voor de volgende twee kapitaalgoederen is vrij recent een beleidsplan of visie opgesteld.

Groenvisie "Ruimte voor inclusief groen"
In juni 2022 heeft de gemeenteraad de groenvisie "Ruimte voor inclusief groen" vastgesteld.
Met de groenvisie worden kaders en uitgangspunten vastgelegd waarbinnen het groenonderhoud, participatie binnen het groenonderhoud en de verdere ontwikkeling van het groen in Stadskanaal de komende jaren kan worden opgepakt.

Met de vastgestelde groenvisie beschikt de gemeente Stadskanaal over kaders en beleid waarmee het groen- en bomenonderhoud en toekomstige ontwikkeling van het groenareaal in Stadskanaal kan worden doorontwikkeld.

Water- en rioleringsplan 2021-2025 Stadskanaal (WRP)
In december 2020 heeft de gemeenteraad het water- en rioleringsplan 2021-2025 vastgesteld.
Het WRP beschrijft de uitvoering van wettelijke taken tegen de achtergrond van maatschappelijke veranderingen. Doel is een veilige leefomgeving. Riolering is en blijft een belangrijk middel voor het handhaven van een goede volksgezondheid en het voorkomen van de verspreiding van ziektes.
Met dit plan geven we invulling aan de zorgplichten, zoals omschreven in de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken. Het WRP bevat een financieel kader dat gebaseerd is op de drie zorgplichten:
1. Zorgplicht voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
2. Zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater;
3. Zorgplicht voor het nemen van grondwatermaatregelen.

Deze zorgplichten raken aan maatschappelijke ontwikkelingen en klimaatverandering.

Overige beleidsplannen
Openbare verlichting
In april 2009 heeft de raad het beleid Openbare verlichting 2008-2020 vastgesteld. In de raadsvergadering van november 2012 is het beleid tussentijds geëvalueerd en heeft een beleidswijziging plaatsgevonden. Het beleidsplan is qua looptijd verlopen en dient er de komende tijd een nieuw beleidsplan Openbare verlichting opgesteld te worden.

Wegen
Op dit moment wordt er nog gewerkt aan een nieuw Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan.

Gebouwen
Op dit moment wordt er gewerkt aan een beleidsplan "Vastgoed op orde". Het Onderwijshuisvestingsplan wordt geüpdatet en er wordt een plan opgesteld voor de binnensportaccommodaties in Stadskanaal.

Speelplaatsen
Er is geen recent speelplaatsenbeleid. Het is wenselijk om in 2023 een visie op spelen op te stellen of het huidige beleid te herijken.

Beheerplannen
In een beheerplan per taakveld wordt vertaald welke maatregelen nodig zijn voor de kapitaalgoederen om de beleidsambities te realiseren en aan wetgeving te voldoen. De beheerplannen worden door het college van B&W vastgesteld.

Vanuit het oogpunt van risicobeheersing en inzicht in de technische en financiële positie per taakveld is het beschikken over beheerplannen noodzakelijk. Het BBV schrijft niet voor dat gemeenten persé beheerplannen moeten hebben voor het onderhouden van kapitaalgoederen. Wanneer een gemeente echter een voorziening wil vormen om lasten van groot onderhoud gelijkmatig te verdelen (egaliseren) over meerdere begrotingsjaren, is een recent beheerplan vereist. Een beheerplan is immers van belang om de omvang van de voorziening te bepalen die nodig is om het toekomstig groot onderhoud te kunnen bekostigen. De komende jaren worden, indien noodzakelijk, per taakveld beheerplannen uitgewerkt.

Actieagenda Lokale Inclusie 2021 – 2024
Met de ratificatie in 2016 van VN-Verdrag inzake de rechten van de mens met een handicap dit VN-Verdrag is de verplichting toegevoegd om middels een actieplan Lokale Inclusie aan te geven hoe uitvoering wordt gegeven aan het verdrag. In de gemeenteraad van 14 november 2016 is de startnotitie “Toegankelijkheidsagenda” gepresenteerd. Op basis daarvan heeft het college van burgemeester en wethouders op 3 november 2021, na advies van de Participatieraad van de gemeente Stadskanaal, de “Actieagenda Lokale Inclusie Stadskanaal 2021-2024”, definitief vastgesteld. Hierin is onder andere het opstellen van een Programma van Eisen voor gebouwen en de openbare ruimte opgenomen.

Juridische kaders
De volgende juridische kaders hebben een relatie met het onderhoud van onze openbare ruimte en de kapitaalgoederen.

Burgerlijk Wetboek
De algemene zorgplicht voor een veilige omgeving is gebaseerd op het Burgerlijk Wetboek. Het Burgerlijk Wetboek regelt de aansprakelijkheid van beheerders van openbare voorzieningen voor schade van burgers. De beheerder is verantwoordelijk voor het uitvoeren van voldoende onderhoud en moet bij geschillen aantonen dat inspectie en onderhoud met optimale zorg zijn uitgevoerd. Beleidsplannen, beheerplannen en beheersystemen zijn hiervoor belangrijke instrumenten.

Wegenwet
De verplichting tot onderhoud van een openbare weg, inclusief eventuele bijbehorende berm en bermsloot, ligt bij het Rijk, een provincie, een gemeente of een waterschap (art. 15 Wegenwet). Uitgangspunt van de Wegenwet is dat de gemeente de onderhoudsplichtige is van de weg(gedeelten) die binnen de bebouwde kom zijn gelegen en niet in de wettelijk verplichte wegenlegger zijn opgenomen. Buiten de bebouwde kom gelegen wegen, toegangswegen naar stations (art. 27 Wegenwet), alsmede wegen die deels binnen en deels buiten een bebouwde kom liggen en niet worden onderhouden door de gemeente zijn opgenomen in de gemeentelijke wegenlegger (art. 28 Wegenwet). De wegenlegger bevat per weg(gedeelte) onder meer de volgende gegevens:
• de wegbeheerder;
• de onderhoudsplichtige;
• wie voor welk deel bijdraagt aan de onderhoudskosten (art. 30-31 Wegenwet).

Een wegenlegger wordt opgemaakt door het college van Burgemeester en Wethouders en vastgesteld door Gedeputeerde Staten (art. 34 -35 Wegenwet). De procedure voor het doorvoeren van wijzigingen in de wegenlegger is opgenomen in de artikelen 39 tot en met 42 Wegenwet. Behoudens tegenbewijs is de door de wegenlegger aangewezen onderhoudsplichtige of bijdrage plichtige respectievelijk onderhouds- of bijdrageplichtig (art. 50 Wegenwet).

Europese kaderrichtlijn Water (KRW)
Een goede waterkwaliteit is belangrijk. Daarom is sinds 2000 de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)

van kracht. Daarin zijn afspraken gemaakt die ervoor moeten zorgen dat uiterlijk in 2027 het water in alle Europese landen voldoende schoon (chemisch op orde) en gezond (ecologisch in evenwicht) is. Om deze doelen te bereiken moeten de landen van de Europese Unie een groot aantal maatregelen nemen. Zowel om de kwaliteit van de 'eigen' wateren op peil te brengen, als om ervoor te zorgen dat andere landen geen last meer hebben van de verontreinigingen die hun buurlanden veroorzaken. Alle waterbeheerders in Nederland hebben de opgave om de richtlijn goed en doelmatig uit te voeren.

Waterwet
In december 2009 is de Waterwet in werking getreden. De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater. Daarnaast levert de Waterwet een flinke bijdrage aan diverse doelstellingen, zoals vermindering van regels, vergunningstelsels en administratieve lasten.

De Waterwet kent:

- een zorgplicht voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater naar een zuivering technisch werk. Stedelijk afvalwater is huishoudelijk afvalwater en al het andere water dat daarmee eventueel gemengd wordt. Met deze zorgplicht wordt ook invulling gegeven aan de EU-richtlijn stedelijk afvalwater;
- een zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van afvloeiend regenwater.

Wet milieubeheer
Het doel van de Wet milieubeheer is de bescherming van het milieu. De wet geeft overheden de kaders voor de vaststelling en uitvoering van het milieubeleid. De Wet milieubeheer (Wm) is sinds 1 maart 1993 van kracht. Sinds het van kracht worden is de wet al veelvuldig veranderd.
De Wet milieubeheer is een kaderwet. Dat houdt in dat de uitwerking van de doelstellingen in het algemeen niet is terug te vinden in de wet zelf, maar in de besluiten (Algemene Maatregelen van Bestuur) en ministeriële regelingen die zijn vastgesteld in het kader van de wet.

Besluit lozen buiten inrichtingen
Op 1 juli 2011 is het Besluit lozen buiten inrichtingen in werking getreden. Dit besluit bevat regels voor een groot aantal categorieën van lozingen die het gevolg zijn van activiteiten die plaatsvinden buiten inrichtingen in de zin van de Wet milieubeheer. In verband met de implementatie van Europese regelgeving op het gebied van het op de markt brengen en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen (Staatsblad 2011, nr. 235) is het Besluit lozen buiten inrichtingen per 1 januari 2012 aangepast.

Wet Informatie-uitwisseling Bovengrondse en Ondergrondse Netten (Wibon)
Agentschap Telecom houdt toezicht op de Wet Informatie-uitwisseling Ondergrondse Netten (WION). De wet wordt ook wel grondroerdersregeling genoemd. Er kunnen sancties (bijvoorbeeld boetes) volgen op overtredingen van de WION. Het doel van de wet is het voorkomen van leveringsonderbrekingen van essentiële diensten in de maatschappij (gas, water, elektriciteit, tele- en datacommunicatie) door minimalisatie van het aantal graafschades. De WION verplicht om bij mechanisch graafwerk in Nederland tijdig een graafmelding te doen bij het Kadaster.

Warenwet
Het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen regelt de veiligheid van attractie- en speeltoestellen, zodat men redelijkerwijs mag verwachten dat het gebruik geen gevaar oplevert voor de veiligheid of de gezondheid van personen. Gemeenten moeten als eigenaar van recreatieve speelvoorzieningen in de openbare ruimte rekening houden met het Attractiebesluit.

Wetgeving voor natuurbescherming in Nederland
De Wet natuurbescherming beschermt Nederlandse natuurgebieden en planten- en diersoorten. De wet geldt sinds 1 januari 2017 en vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. Het is belangrijk voor de natuur dat er veel verschillende planten- en diersoorten zijn. Sommige soorten zijn kwetsbaar, zoals vleermuizen en mussen. Een goede natuurbescherming is belangrijk.

Sinds 1 januari 2017 bepalen de provincies voor hun gebied wat wel en niet mag in de natuur. Zij zorgen voor de vergunningen en ontheffingen. De Rijksoverheid blijft verantwoordelijk voor het beleid van grote wateren en internationaal beleid.

De Omgevingswet
De Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. En regelt daarmee het beheer en de ontwikkeling van de leefomgeving. Met de Omgevingswet wordt het stelsel van ruimtelijke regels volledig herzien. In 2016 is de Omgevingswet aangenomen en gepubliceerd. Er wordt gewerkt aan de Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's), de ministeriële regeling, de Invoeringswet- en regelgeving en aanvullingswetten en -besluiten. De Omgevingswet treedt op 1 januari 2024 in werking.

Bouwbesluit 2012
Een gebouw of bouwwerk mag geen gevaar opleveren voor bewoners, gebruikers en omgeving. Daarom heeft de overheid in het Bouwbesluit 2012 voorschriften voor veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid, energiezuinigheid en milieu vastgelegd. Een gebouw of bouwwerk moet altijd voldoen aan deze technische voorschriften. Het Bouwbesluit is de afgelopen jaren een aantal keer gewijzigd.

EU-exotenverordening
Doel van deze verordening is het verwijderen en/of voorkoming van verspreiding van invasieve soorten zodat schade aan de biodiversiteit en/of ecosysteemdiensten zoveel mogelijk wordt voorkomen. De beheersing en bestrijding van invasieve exoten is bepaald in de Wet Natuurbescherming en geregeld in de Verordening invasieve exoten. De betreffende soorten staan vermeld op de Unielijst invasieve exoten.

Bijlage 2 Nadere uitwerking kapitaalgoederen

In deze bijlage wordt per kapitaalgoed nader ingegaan op de huidige werkwijze. Die heeft betrekking hoe de verschillende zaken met betrekking tot een kapitaalgoed worden uitgevoerd.

1. Wegen

Arealen en inspectieresultaten

Verhardingen	M2	Goed/voldoende	Matig
Elementen Ontsluitingswegen	36.207 m2	70%	30%
Asfalt Ontsluitingswegen	197.466 m2	80%	20%
Klinkers ETW Bibeko	728.567 m2	70%	30%
Asfalt ETW Bibeko	271.506 m2	80%	20%
Overig ETW Bibeko	3.380 m2	70%	30%
Asfalt ETW Bubeko	481.878 m2	80%	20%
Overig ETW Bubeko	440 m2	70%	30%
Bedrijventerrein hoofdroutes	22.661 m2	80%	20%
Bedrijventerrein nevenroutes	68.111 m2	70%	30%
Voetpaden	440.958 m2	70%	30%
Fietspaden	211.504 m2	70%	30%
Totaal	2.462.678 m2		

Het totale oppervlak is niet veranderd door de tijd. In totaal ligt momenteel in de gemeente Stadskanaal zo'n 250 ha verharding. Hiervan ligt 205 hectare binnen de bebouwde kommen en 45 hectare in het buitengebied. Ongeveer 50% van de verharding bestaat uit elementverhardingen, dus klinkers, straatstenen en tegels en de overige 50% bestaat uit asfaltverharding.

Er wordt binnen het areaal een scheiding gemaakt tussen ontsluitingswegen en erftoegangswegen. De ontsluitingswegen in onze gemeente zijn wegen met een verkeersfunctie waarop een snelheidsregime geldt van 50 km/uur binnen de bebouwde kom en 80 km/uur buiten de bebouwde kom. Dit zijn over het algemeen asfaltwegen en die worden door de hogere verkeersintensiteiten zwaarder belast. Erftoegangswegen binnen en buiten de bebouwde kom daarentegen zijn wegen met een verblijfsfunctie (max. respectievelijk 30 en 60 km/uur) en bestaan binnen de bebouwde kom voornamelijk uit elementenverharding (klinkerwegen) en buiten de bebouwde kom uit asfaltwegen.

Huidige werkwijze

Het beheer van wegen bestaat in hoofdlijnen uit twee vormen van onderhoud;

- Het regulier onderhoud
- Het groot onderhoud
- Inspectiefrequentie

Het regulier onderhoud

Onder regulier onderhoud wordt het schoon, heel en veilig houden van de openbare ruimte verstaan. Dit zijn de activiteiten die tot de dagelijkse werkzaamheden behoren van de beheerorganisatie zoals vegen, kleine reparaties aan verhardingen, klein herstelwerk, belijning en het herstraten van een deel van de weg. Ook bestrijden van onkruid op verharding valt hieronder.

Het groot onderhoud

Grotere, planmatige maatregelen hebben als doel de structurele achteruitgang van een object te vertragen en weer aan de technische richtlijnen te laten voldoen. De werkzaamheden zijn ingrijpend van aard. Voorbeelden zijn het herstraten van een weg en het aanbrengen van nieuwe asfaltdeklagen. De kosten van groot onderhoud kunnen sterk variëren van jaar tot jaar.

Op basis van weginspecties worden de schadebeelden vastgelegd. Om het beheer te actualiseren vindt elke twee jaar een inspectie plaats. Met behulp van het wegbeheersysteem kan bepaald worden wat de onderhoudsbehoefte van wegen is.

Toetsen aan beschikbaar budget
In de begroting en de meerjarenraming zijn budgetten geraamd voor het regulier (dagelijks) onderhoud en voor groot onderhoud. De per jaar begrote bedragen voor het groot onderhoud komen meestal niet overeen met het beschikbare budget. De wegvakonderdelen worden dan over de planjaren verdeeld zodat, ook de begrote bedragen zoveel mogelijk gelijkmatig over de jaren zijn verdeeld.

Stellen van prioriteiten
Wanneer blijkt dat het beschikbare budget lager is dan het benodigde budget moeten er prioriteiten worden gesteld. Er kunnen op drie criteria prioriteiten worden gesteld. De drie criteria zijn:
1. De beleidsthema's
2. Het wegtype
3. De geografische ligging

Binnen de criteria kan ook weer geprioriteerd worden. Bij beleidsthema's kan geprioriteerd worden op duurzaamheid, veiligheid, comfort en aanzien. Bij wegtype kan geprioriteerd worden op basis van gebruik, is het bijvoorbeeld een hoofdroute of een landweggetje. Ten aanzien van de geografische ligging kan geprioriteerd worden op wijken, buurten, straten, enzovoort.

In de vorige (Kader)nota Kwaliteit Openbare Ruimte 2018-2021 is gekozen voor een onderhoudsbeleid waar ontsluitingswegen onderhoud krijgen conform beleidsthema duurzaamheid (preventief) en op erftoegangswegen conform beleidsthema veiligheid (curatief). Dit houdt in dat er in de periode van de (kader)nota Kwaliteit Openbare Ruimte 2018-2021 geen vervanging van klinkerwegen heeft plaatsgevonden, ondanks dat de technische levensduur verstreken is. Dit betekent niet meteen dat er acuut problemen ontstaan. De vervanging wordt uitgesteld. Hier hangt wel de consequentie aan dat de onderhoudsstaat verminderd is en het reguliere onderhoud toeneemt.

Inspectiefrequentie
De wegen worden om de twee jaar geïnspecteerd volgens de CROW-methodiek.

2. Riolering en water

Arealen

Riolering	Aantal
Vrij verval gemengd stelsel	174.732 m1
Vrij verval vuilwater stelsel	18.693 m1
Vrij verval vuilwater verbeterd gescheiden stelsel	12.742 m1
Vrij verval hemelwater stelsel	50.732 m1
Vrij verval hemelwater verbeterd gescheiden stelsel	21.844 m1
Kolken	15.902 stuks
Lijngoten	3.295 m1
Pers- en vacuümleiding	49.980 m1
Gemalen en drukrioolgemalen	284 stuks
Rioolputten	5.957 stuks
Bergbezinkbassins	5 stuks
IBA's	315 stuks

Huidige werkwijze
Het beheer van riolering en water bestaat in hoofdlijnen uit volgende vormen van onderhoud;

- Inspecties riolering
- Reinigen riolering
- Reparatie riolering
- Vervanging riolering
- Baggeren waterbodems
- Bergingsvergroting
- Inspectiefrequentie watergangen

Inspecties riolering
Een doelmatige rioleringszorg moet doel- en planmatig werken mogelijk maken. Om calamiteiten te voorkomen, zal inzicht moeten bestaan in de kwaliteit van de riolen. Hiervoor moeten het rioolstelsel en de gemalen worden geïnspecteerd. Jaarlijks wordt circa 10% van de te reinigen riolen door middel van video-inspectie geïnspecteerd. De gemalen worden twee keer per jaar gereinigd en geïnspecteerd op de technische toestand en de werking van de onderdelen. Ook worden storingen verholpen.

Reinigen riolering
Het vrij vervalstelsel wordt volgens de huidige strategie ter beperking van overlast en calamiteiten één keer in de tien jaar gereinigd. Reiniging geschiedt samen met de gedetailleerde inspecties. Gelet op de gestelde eisen om de vuiluitworp naar oppervlaktewater te beperken moet de vervuilingsgraad van de riolering zo gering mogelijk zijn.

Ter voorkoming van wateroverlast is het noodzakelijk om jaarlijks de kolken te reinigen. Afhankelijk van de vervuilingsgraad die kan optreden worden sommige kolken vaker dan één keer per jaar gereinigd. In de kern van Stadskanaal en de kern van Musselkanaal zijn over grotere lengtes lijngoten aangebracht. Ook deze lijngoten moeten minimaal één keer per jaar gereinigd worden. Indien de vervuilingsgraad hiertoe aanleiding geeft worden de goten vaker gereinigd.

Reparatie riolering
Uit de inspecties blijkt of reparatie is vereist. Reparatie wordt uitgevoerd wanneer de huidige toestand beperkt afwijkt van de gewenste toestand. Dit geldt voor zowel riolen als inspectieputten. Ook wordt er na calamiteiten gerepareerd. Tevens worden verstoppingen van huisaansluitingen en kolken verholpen en worden huisaansluitingen en kolken gerepareerd of vervangen.

Vervanging riolering
Uit de inspecties blijkt of vervanging is vereist. Vervanging of relining (een renovatietechniek zonder graafwerkzaamheden) wordt uitgevoerd wanneer reparatie niet meer rendabel is. Dit geldt voor zowel riolen als inspectieputten. Ook wordt er na calamiteiten vervangen.
Tevens worden huisaansluitingen en kolkaansluitingen vervangen. Uitgangspunt is om zoveel mogelijk werkzaamheden te combineren.

Slootonderhoud
Nu regenwater steeds vaker bovengronds wordt afgevoerd maken ook watergangen deel uit van het afvoersysteem. In stand houden van het natte profiel is hierbij noodzaak voor het houden van droge voeten. Daarom moeten de sloten goed onderhouden worden.

Baggeren waterbodems
Watergangen/vijvers dienen op diepte gehouden te worden. De watergangen en vijvers hebben een belangrijke functie voor het bergen en afvoeren van overtollig regenwater. Het baggeren van

watergangen is vastgelegd in het vastgestelde Water- en rioleringsplan 2021-2025 Stadskanaal. In dit plan is vastgelegd dat er in de planperiode geen baggerwerkzaamheden zijn voorzien. Echter, willen we in de planperiode wel onderzoeken wat de aanwas van slib is in watergangen die langer dan 10 jaar geleden zijn gebaggerd.

Bergingsvergroting
Gezien de klimaatsverandering, met naar verwachting heftiger regenval en de daaruit volgende wateropgave zal het waterbergend oppervlak in de gemeente Stadskanaal moeten worden vergroot c.q. het bestaande waterbergend gebied moeten worden heringericht. Hierin zal moeten worden geïnvesteerd. In het vastgestelde Water- en rioleringsplan 2021-2025 Stadskanaal is hier aandacht aan besteed. Met onder andere de uitvoering van een aantal maatregelen uit het basisrioleringsplan Stadskanaal-Musselkanaal zijn maatregelen getroffen om de waterberging in het stedelijk gebied (Dwarssplitting, Maarsbroek) te vergroten en de afvoer van water te verbeteren. In het kader van de klimaatverandering zal gekeken moeten worden waar we nog vraagstukken hebben met betrekking tot het vergroten van de berging. Naar verwachting zal na aanpassing van de watergangen en bergingsgebieden de onderhoudskosten voor beheer en baggerwerkzaamheden toenemen. De baggerwerkzaamheden zullen pas in een later stadium optreden.

Voedingskabels drukriolering
Het gros van de drukriolering in de gemeente is aangelegd in de jaren 80. De pompen van de drukriolering worden bestuurd door besturingskasten.
Deze besturingskasten en pompen worden gevoed door laagspanningskabels die gelijktijdig met de aanleg van de drukriolering zijn aangelegd en grotendeels in eigendom zijn van de gemeente.
De technische levensduur van laagspanningskabels ligt gemiddeld tussen de 30 en 50 jaar. Afgelopen jaren zijn op verschillende locaties al voedingskabels vervangen, nadat deze kuren vertoonden. Aangezien een groot gedeelte van de voedingskabels het einde van de technische levensduur nadert, houden we de komende jaren rekening met extra kosten voor het vervangen van de kabels.

Inspectiefrequentie
Watergangen worden jaarlijks vanwege de keur door het waterschap geïnspecteerd.

3. Groen

Arealen

Objectnaam Kenmerk	**Aantal/**Eenheid
Cultuurbeplanting / bodembedekkende heesters	53.438 m2
Cultuurbeplanting / heesters botanische rozen	103.877 m2
Cultuurbeplanting / rozen	6.393 m2
Cultuurbeplanting / vaste planten	8.364 m2
Gras / berm	1.519.346 m2
Gras / gazon	1.295.167 m2
Gras / natuurlijke oever	318.299 m2
Gras / Ruigte/Weide	288.336 m2
Haag	54.492 m2
Natuurlijke beplanting / bos	443.059 m2
Natuurlijke beplanting / bosplantsoen	553.953 m2
Natuurlijke beplanting / houtwal	46.178 m2
Boom / boom in plantsoen	5.147 stuks
Boom / boomgroep boom	1.770 stuks
Boom / knotboom	103 stuks
Boom / lei- vormboom	498 stuks
Boom / solitaire boom	946 stuks
Boom / straat- laanboom	25.433 stuks
Boom / gekandelaberde boom	96 stuks

Huidige werkwijze
Het onderhoud van het groen bestaat in hoofdlijnen uit de volgende werkzaamheden

- Regulier groenonderhoud
- Groot onderhoud (renovatie)
- Inspectiefrequentie

Regulier groenonderhoud
Het regulier groenonderhoud is opgedeeld in de volgende taakvelden

- Bermen en bermsloten
- Wegbeplanting
- Sportvelden
- Onderhoud begraafplaatsen
- Groenonderhoud wijken, dorpen en buitengebied

Bermen en bermsloten
Het gaat om bermen en bermsloten langs wegen en fietspaden. Het onderhoud betreft met name het maaien en herstel van de bermen en het jaarlijks opschonen van de sloten in het kader van de schouwplicht.

Wegbeplanting
Hieronder valt het snoeien van bomen en beplanting langs wegen en fietspaden en de instandhouding van de beplanting.

Sportvelden
De activiteit sportvelden is onderverdeeld in onderhoud sportvelden en onderhoud groen rond de sportvelden.

Onderhoud begraafplaatsen
Ook het onderhoud groen op de begraafplaatsen voeren wij uit. Er is een door de raad vastgestelde visie op begraven. De visie is gebaseerd op een aantal uitgangspunten waarbij gestreefd wordt naar opwaardering en harmonisatie op de begraafplaatsen. Per begraafplaats wordt een beheerplan opgesteld en wordt een renovatieplan opgesteld voor de begraafplaatsen Ceresstraat, Musselkanaal 1 en Musselkanaal 2.

Groenonderhoud wijken, dorpen en buitengebied
Dit betreft in grote lijnen de volgende werkzaamheden.

- Het dagelijkse groenonderhoud
- Het inboeten van beplanting
- Maaien grasvelden
- Verzamelen en afvoeren blad
- Snoeiwerkzaamheden

Voor de bestrijding van onkruid mogen geen chemische bestrijdingsmiddelen meer worden toegepast. Dit betekent dat de bestrijding van onkruid mechanisch/handmatig plaatsvindt en arbeidsintensiever is dan voorheen.

Renovatie
Grotere, planmatige maatregelen hebben als doel nieuwe aanleg of de structurele achteruitgang van het groen te vertragen en weer aan de richtlijnen te laten voldoen. De werkzaamheden zijn ingrijpend van aard. Voorbeelden zijn het vervangen van beplanting of het omvormen van beplanting

naar gras. De eenmalige kosten die gemoeid zijn met de aanleg van groen of voortvloeien uit de vervanging van groen zijn investeringskosten.

Inspectiefrequentie
Het bomenbestand wordt één keer in de vier jaar geïnspecteerd, afwisselend binnen- en buiten bebouwde kom.

4. Gebouwen

Arealen

Accommodaties	Aantal	Oppervlakte (m2)
Gemeentehuis	1	3.405
Theater	1	3.510
Welzijnsaccommodaties	9	2.584
Sporthallen/gymzalen	9	7.910
MFA's	1	622
Cultuurhistorische gebouwen	2	394
Bedrijfsgebouwen	3	1.394
Wijkonderkomens	4	250
Begraafplaatsen	7	284
Dierenonderkomens	12	292
Overig	13	400

Huidige werkwijze
Het beheer van de gemeentelijke accommodaties bestaat in hoofdlijnen uit twee vormen van onderhoud;

- Het dagelijks en preventief onderhoud en contractbeheer
- Het groot onderhoud (de componenten)
- Inspectiefrequentie

Dagelijks en preventief onderhoud en contractbeheer
Onder dagelijks onderhoud wordt verstaan alle niet te plannen activiteiten/werkzaamheden van bouwkundige en installatietechnische aard die op zeer korte termijn verholpen moeten worden om het gebouw en het gebruik van het gebouw optimaal te houden. Enkele voorbeelden van dagelijks onderhoud zijn het verhelpen van storingen en kleine reparaties aan deuren of sanitair.
Naast het dagelijks onderhoud zijn er contracten en abonnementen voor controle en onderhoud van bijvoorbeeld CV installaties, liftonderhoud en controle kleine blusmiddelen.
Onder preventief onderhoud wordt verstaan alle uit te voeren bouwkundige en installatietechnische werkzaamheden die vooraf worden overeengekomen. Enkele voorbeelden van preventief onderhoud zijn het uitvoeren van schilderwerk of het vervangen van dakgoten.

Vervangingen
Voor investeringen in gebouwen wordt uitgegaan van de zogenaamde componentenbenadering. Deze benadering houdt in dat verschillende onderdelen van een gebouw afzonderlijk vervangen kunnen worden.

Er wordt een vijftal componenten toegepast voor de bouwkundige begroting: platte daken, technische installaties, interieurvoorzieningen, buitenzonwering en perceelinrichting.
De technische levensduur van de activiteiten die binnen een component worden benoemd, moet nagenoeg gelijk zijn. Binnen een component moeten de benoemde werkzaamheden aan elkaar gerelateerd zijn. Componentenbenadering mag alleen worden toegepast bij investeringen met een economisch nut.

Inspectiefrequentie
De gebouwen worden één maal in de twee jaar geïnspecteerd. Een gebouwinspectie kan aantonen of er sprake is van achterstallig onderhoud of bouwkundige gebreken.

5. Civiele kunstwerken/beschoeiingen

Arealen

Civiele kunstwerken	Aantal
Beweegbare brug	38 stuks
Verkeersbrug	20 stuks
Fiets- voetbrug	51 stuks
Duikerbrug	1 stuks
Stuw	3 stuks
Viaduct	2 stuks
Beschoeiing	20.716 m1
Damwand	10.739 m1
Walmuur	2.200 m1

Huidige werkwijze
Het beheer van civiele kunstwerken bestaat in hoofdlijnen uit drie vormen van onderhoud;

- Regulier onderhoud
- Groot onderhoud
- Inspectie

Het regulier onderhoud
Dit zijn de activiteiten die tot de dagelijkse werkzaamheden behoren van de beheerorganisatie zoals inspectie, doorsmeren, reinigen, storingen van zowel elektrisch als mechanische onderdelen van het kunstwerk.

Vervangingen
Grotere, planmatige maatregelen hebben als doel de structurele achteruitgang van een object te vertragen en weer aan de technische richtlijnen te laten voldoen. De werkzaamheden zijn ingrijpend van aard en periodiek (van te voren bepaalde vaste frequenties) op een groot deel van het object. Voorbeelden zijn conserveren van civiele kunstwerken. Alle civiele kunstwerken zijn opgenomen in het integrale beheersysteem GBI zodat meer planmatig gewerkt kan worden.
Inspectie
Jaarlijks worden de beweegbare bruggen technisch geïnspecteerd. Hierbij wordt ook het basisonderhoud (smeren draaiende delen) uitgevoerd. Deze inspectie is uitsluitend bedoeld om de werking van de brug te beoordelen en eventuele storingen zoveel mogelijk te voorkomen. De inspectie zegt dus niets over de algehele staat van de brug zoals conservering en beton. De inspectie aan beschoeiingen en damwanden gebeurt niet jaarlijks.

Resultaten inspectie damwanden en beschoeiingen
De laatste inspectie van de damwanden en beschoeiingen van het Stadskanaal dateert van najaar 2022. In de tabel hieronder is de staat van de beschoeiing/damwanden van het Stadskanaal aangegeven in strekkende meters per type damwand/beschoeiing. Tevens staat hier de staat aangegeven.

	Staat						
Type	Goed	Matig	Redelijk	Slecht	Uitstekend	(leeg)	Eindtotaal
Damwand	4.459	3.333	2.986	1.711	1.849		14.338
Fauna Uittreed Plaats						7	7

Golfslagbreker	405		203				608
Kade	2.136						2.136
Kademuur	42						42
Landhoofd	525					40	565
Niet waarneembaar						10	10
Overstort	5						5
Palenrij		2.357	2.617	120			5.094
Palenrij met gording	411	3.570	8.338	943			13.262
Palenrij steenbestorting	710						710
Schanskorf	21						21
Taludbekleding	20						20
Vleugelwand	20						20
Eindtotaal	**8.754**	**9.260**	**14.144**	**2.774**	**1.849**	**57**	**36.838**

Tabel: Staat beschoeiing/damwanden Stadskanaal

In de onderstaande tabel is de verwachte levensduur van de beschoeiing/damwanden weergegeven en de daarbij horende hoeveelheid meters.

	Restlevensduur										
Type	**1**	**1-2**	**4-6**	**10**	**15**	**20**	**25**	**30**	**40**	**(leeg)**	**Eindtotaal**
Damwand		1.711	3.333	2.922	1.588	211	58	1.992	2.523		14.338
FUP										7	7
Golfslagbreker				203	405						608
Kade									2.136		2.136
Kademuur									42		42
Landhoofd									525	40	565
Niet waarneembaar										10	10
Overstort									5		5
Palenrij	4	116	2.357	2.617							5.094
Palenrij met gording		943	3.570	8.338	411						13.262
Palenrij steenbestorting					710						710
Schanskorf								21			21
Taludbekleding						20					20
Vleugelwand									20		20
Eindtotaal	**4**	**2.770**	**9.260**	**14.080**	**3.114**	**231**	**58**	**2.013**	**5.251**	**57**	**36.838**

Tabel: Restlevensduur per type beschoeiing/damwand.

6. Openbare verlichting

Arealen

Masten

In het areaal van de gemeente Stadskanaal zijn de masten gemaakt van twee materialen. Staal en aluminium. Stalen masten worden verzinkt om corrosie tegen te gaan. Bij aluminium masten is dit niet nodig. Binnen de gemeente is de verhouding ongeveer 50-50%.

De masten in de gemeente Stadskanaal zijn er van 3,5 tot 10 meter hoogte. De meeste masten zijn 4, 5, 6 of 8 meter. Hierbij zijn de 4 en 5 meter masten van de vorm paaltop. Hierbij zit het armatuur bovenop de mast. Deze masten zien we veelal in woonwijken en langs fietspaden. De 6 en 8 meter masten hebben veelal een uithouder waar de armatuur van het type opschuif op is geplaatst. Hierbij

is de mast via de zijkant van het armatuur eraan gekoppeld. Deze masten staan veelal op bedrijventerreinen en langs ontsluitingswegen.

Armatuur
Zoals eerder vermeld zit de gemeente Stadskanaal rond de 85% LED-verlichting in haar areaal. Dit betekent echter ook dat circa 1.100 armaturen (peildatum 1-7-2022) nog uit conventionele verlichting bestaat. Nog niet alle informatie van de laatste vervangingsronde is al verwerkt. In werkelijkheid zullen er dus al minder conventionele armaturen hangen. Conventionele verlichting kan grofweg worden opgedeeld in 2 categorieën. Ontladingslampen die branden m.b.v. kwik en lampen die branden m.b.v. natrium. Natriumlampen zijn bekend door het oranje licht wat dit afgeeft. Kwiklampen staan ook wel bekend als de spaarlamp. Deze is veel toegepast in Nederland, want kwiklampen zijn zuiniger betreft verbruik en gaan langer mee dan de natriumlampen. LED-verlichting is overigens nog veel zuiniger en gaat ongeveer 5x zo lang mee.

Bolders
Aparte armaturen zijn de zogenoemde bolders. Dit zijn kleine lichtzuilen. Deze staan bijvoorbeeld langs de steiger aan de Hoofdstraat. Ook de zogenoemde pinguïns vallen hieronder. Deze staan langs de Continentenlaan. Deze pinguïns zijn van een fabrikant die al enige jaren geleden gestopt is. Reserve-onderdelen zijn niet meer te verkrijgen, daarbij zijn de pinguïns einde levensduur en zullen moeten worden vervangen. Het betreft in totaal 42 stuks.

Huidige werkwijze
Het beheer van de openbare verlichting bestaat in hoofdlijnen uit twee vormen van onderhoud:
- Het groot onderhoud
- Exploitatie

Het groot onderhoud
Grotere, planmatige maatregelen hebben als doel nieuwe aanleg of de structurele achteruitgang van een object te vertragen en weer aan de richtlijnen te laten voldoen. De werkzaamheden zijn ingrijpend van aard op een groot deel van de verlichting. Voorbeelden zijn het groepsgewijs vervangen van armaturen en lichtmasten nadat deze economisch of technisch versleten zijn. De eenmalige kosten die gemoeid zijn met de aanleg van een openbare verlichtingsinstallatie of voortvloeien uit de vervanging van armaturen en lichtmasten zijn investeringskosten.

Exploitatie
De exploitatie van de openbare verlichting bestaat uit de volgende onderdelen:
- Regulier onderhoud
- Energieverbruik en netwerkkosten
- Bedrijfsvoering en beheer
- Schade en molest

Regulier onderhoud
Om de installatie in stand te kunnen houden moet er regulier onderhoud gepleegd worden. De werkzaamheden die daaronder vallen zijn:
- Vervanging van lampen (remplace)
- Incidentele vervanging van armaturen
- Incidentele vervanging van lichtmasten
- Verhelpen van storingen
- Houden van inspecties
- Schoonmaak

Het verhelpen van storingen is onder te verdelen in:

- Storingen aan de lamp
- Storingen aan het armatuur of de mast
- Storingen aan de elektriciteitskabel en schakelrelais naar de mast

De eerste twee typen storingen (storingen aan de lamp, armatuur en mast) is een verantwoordelijkheid van de gemeente. In opdracht van de gemeente verhelpt de aannemer deze storingen. De norm voor het verhelpen van dit type storing is drie werkdagen. Het derde type storingen, storingen aan de elektriciteitskabels en schakelrelais, vallen onder de verantwoordelijkheid van de netbeheerder. De norm voor het verhelpen van storingen aan het netwerk is 10 werkdagen.

Energieverbruik en netwerkkosten
De openbare verlichting in de gemeente Stadskanaal is aangesloten op de energieleverende infrastructuur, die in eigendom is bij Enexis Netbeheer. De energie kan de gemeente van iedere leverancier betrekken. Ten behoeve van de levering van energie worden door de netbeheerder netwerkkosten in rekening gebracht.

Bedrijfsvoering en beheer
Het planmatig onderhoud vindt plaats op basis van het beheerpakket Luminizer. In dit pakket zijn de gegevens per mast, armatuur, lamp en technische aansturing opgenomen.

Schade en molest
Als gevolg van schade en molest moet jaarlijks gemiddeld 1% van de verlichting vervangen worden. De schade door motorvoertuigen wordt voor een groot deel verhaald op de veroorzaker dan wel via het waarborgfonds. Bij vandalisme kan alleen de schade worden verhaald als de veroorzaker bekend is.

7. Speelplaatsen

Arealen

Speeltoestellen	Aantal
Wip (veerelement)	125
Schommel	73
duikel-/ klimrek	65
Behendigheidstoestel	22
Combinatietoestel	61
Glijbaan	22
Sporttoestel	73
Draaitoestel	8
Diversen	22
Totaal	471

Huidige werkwijze
De speeltoestellen en de valondergrond worden voor ingebruikname gekeurd. Na de ingebruikname behoort het tot de taak van de gemeente het toestel dusdanig te beheren en te onderhouden dat er bij het gebruik geen gevaar voor de gezondheid of veiligheid van personen ontstaat. Daartoe houdt de gemeente een logboek bij.

Voor het beheer en onderhoud (inclusief logboeken) van de speelplaatsen maken we gebruik van een beheersysteem, genaamd Playmapping. De speeltoestellen worden geïnspecteerd en onderhouden door een daartoe erkend bedrijf.
Het onderhoud van de speelplaatsen bestaat in hoofdlijnen uit de volgende werkzaamheden:

- Regulier onderhoud
- Groot onderhoud
- Inspectiefrequentie

Regulier onderhoud
Bij regulier onderhoud gaat het om de volgende taakvelden
- Onderhoud speeltoestellen
- Inspecteren speeltoestellen
- Bijhouden logboek

Groot onderhoud (Vervanging)
Grotere, planmatige maatregelen hebben als doel de structurele achteruitgang van speeltoestellen te vertragen en aan de richtlijnen te laten voldoen. De werkzaamheden zijn ingrijpend van aard. Voorbeelden zijn het vervangen van of verwijderen van speeltoestellen. De eenmalige kosten die gemoeid zijn met de aanleg van speeltoestellen of voortvloeien uit de vervanging van speeltoestellen zijn investeringskosten.

Inspectiefrequentie
De speelplaatsen en speeltoestellen worden eenmaal per jaar geïnspecteerd.

Bijlage 3 Beheerproces

Beheerproces
We beheren volgens een vast proces. Hieronder is dit proces schematisch weergegeven en toegelicht.

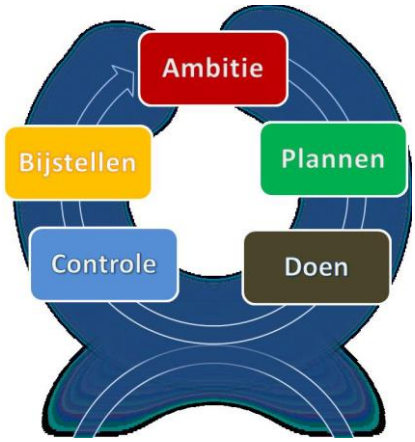

	Eens in de vier jaar laten we de ambitie voor de openbare ruimte door de raad vaststellen. We laten de raad kiezen welke onderdelen van de openbare ruimte op welk kwaliteitsniveau beheerd worden op basis van het beschikbare budget.
Plannen	Op basis van de gestelde ambitie maken we, voor bepaalde taakvelden, beheerplannen. Hierin leggen we vast wat we doen aan onderhoud om de ambitie te verwezenlijken.
Doen	Op basis van de beheerplannen voeren we het onderhoud en projecten uit.
Controle	Na afronding van de onderhoudswerkzaamheden of oplevering van de projecten controleren we of het eindresultaat voldoet aan de gestelde ambitie. Voor het dagelijks onderhoud controleren we de aannemers periodiek op de geleverde kwaliteit.
Bijstellen	Aan de veranderingen van ons areaal stellen we ons beheer bij. Ons areaal verandert in de loop der tijd in kwantitatieve en kwalitatieve zin. Daarom voeren we regelmatig inspecties uit en registreren we zorgvuldig wat we beheren met behulp van de BGT. Deze informatie en onze ervaring gebruiken we bij het actualiseren van de beheerplannen.

Beheerplannen
De kapitaalgoederen worden planmatig beheerd en onderhouden. Dit gebeurt door in beheerplannen keuzes te maken in het uit te voeren onderhoud. In deze beheerplannen worden de kwalitatieve en kwantitatieve gegevens aan kostenindicatoren gekoppeld en daarmee maatregelen en planningen gegenereerd. Hiermee ontstaat inzicht in de benodigde middelen om gemeentelijke eigendommen duurzaam in goede staat te houden op het vastgestelde ambitieniveau (zie hoofdstuk 6).

Beheer
Uitgangspunt is het veilig gebruik kunnen maken van de wegen binnen de gemeente. Wegen, openbare verlichting, water, groen, riolering, speelplaatsen, gebouwen, en civiele kunstwerken vormen niet alleen belangrijke schakels in de infrastructuur van Stadskanaal, maar leveren ook een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid van de gemeente. Ze hebben daarmee waarde voor:

- De bereikbaarheid
- De economie

- De omgevingskwaliteit
- De veiligheid

Om te kunnen bepalen welke en hoeveel arealen we in onderhoud hebben maken we gebruik van de Basisregistratie Grootschalige Topografie.

Basisregistratie Grootschalige Topografie
De Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) is een gedetailleerde digitale kaart van heel Nederland. Daarin worden alle objecten als gebouwen, wegen, water en groen op een eenduidige manier vastgelegd. In feite is de BGT een digitaal bestand met actuele gegevens over de inrichting van onze gemeente.

Planningsinstrument
De BGT is geen planningsinstrument en dus niet in staat om (meerjarige) planningen en begrotingen te genereren ten behoeve van het (planmatig) onderhoud. Daarvoor is een beheersysteem noodzakelijk. Het beheer van voorzieningen in de openbare ruimte is een multidisciplinaire aangelegenheid. Dat vraagt om een integrale benadering van beheer en onderhoud.
Het beheer van de openbare ruimte is steeds minder een puur technische en fysieke aangelegenheid. Beheer moet meer gaan bijdragen aan veiligheid en inwonertevredenheid. Het toegankelijker en transparanter maken zijn belangrijke aspecten die bij het beheer komen kijken.

We maken op dit moment gebruik van het beheersysteem Gemeentelijke Basis Informatie (GBI). GBI is een modern beheersysteem dat efficiënt en effectief beheer van de openbare ruimte mogelijk maakt en ondersteunt. Het beheerprogramma biedt alle gewenste informatie over:

- welke werkzaamheden moeten worden uitgevoerd;
- welke werkzaamheden moeten er op langere termijn worden uitgevoerd;
- welke kosten, op basis van normbedragen, zijn er mee gemoeid.

De applicaties voor de verschillende kapitaalgoederen werken op exact dezelfde manier in herkenbare stappen. Zo vervagen de grenzen tussen de diverse onderhoudsdisciplines en planningen zijn makkelijk te combineren. De data benodigd voor efficiënt beheer worden verkregen uit de BGT. Eind 2022 is de vervanging van het beheersysteem aanbesteed en wordt er een nieuw beheersysteem geleverd, te weten GBI World. Daarnaast maken we voor een aantal kapitaalgoederen gebruik van verdiepende systemen zoals Aquaview, Kikker, Interact, Playmapping.

Assetmanagement
Assetmanagement is het management van fysieke assets (kapitaalgoederen) met het doel daar meerwaarde mee te creëren voor de organisatie. Het strekt zich uit over de gehele levenscyclus van assets: van selectie tot en met afstoting en alle fasen daartussen. Goed assetmanagement staat ten dienste van de organisatie en haar belanghebbenden.
Voordelen van assetmanagement zijn:

- Aantoonbaar voldoen aan de eisen en wensen van belanghebbenden;
- Betere financiële resultaten door kostenreductie;
- Afgewogen beslissingen vanuit meerdere oogpunten zoals prestaties, opbrengsten en kosten, kansen en risico's;
- Risico's gemanaged waar nodig en bewust bestaand waar acceptabel;
- Hogere klanttevredenheid;
- Beslissingen mede gebaseerd op gehele levenscyclus van assets;
- Aantoonbaar voldoen aan wet- en regelgeving.